ЁШ ЛЕНИНЧИ

Ўзбекистон комсомол-ёшлари рўзномаси

1991 йил
7 июнь
Жума
№ 86 (13.761).
Баҳоси: Обуначига — 6 тийин. Сотувга — 10 тийин.

• АССАЛОМУ АЛАЙКУМ, АЗИЗ МУШТАРИЙ! • السلام عليكم، عزيز موشترى!

Фарғонада Хўжанд ёшлари кунлари

Фарғонада шодиёна байрам. Дўстлар, қон-қардошлар қалб ҳарорати олдида ёзнинг жазирама офтоби тафти ҳам сезилмай қолмоқда. Куни кеча Ўзбекистон ва Тожикистон жумҳуриятлари чегарасида Фарғонада ўтказиладиган Хўжанд кунлари қатнашчилари шодu-хуррамлик билан кутиб олинди. Меҳмонларга одатга кўра нон-туз улашилди. Шу ернинг ўзида Хўжанд кунларининг бошланишига бағишланган митинг ҳам бўлиб ўтди. Уни Фарғона вилоят комсомол қўмитасининг биринчи котиби А. Орзиматов очди. Вилоят фирқа қўмитасининг котибаси Э. Ғаниева, Тожикистон комсомоли Марказий Қўмитаси биринчи котиби Н. Қурбонов ҳамда Ўзбекистон комсомоли Марказий Қўмитаси биринчи котиби А. Носиров ўртоқлар Хўжанд кунлари қатнашчиларини самимий муборакбод этдилар ва дўстлик учрашувларининг ҳақиқий байрамга айланиб кетажагига катта ишонч билдирдилар.

Шу куни меҳмонлар Киров ноҳиясидаги «Рапқон» санаторийсида бўлдилар. Бу ерда дам олаётган ҳар иккала халқ вакиллари билан дўстона суҳбат қурдилар. Фарғона вилояти ҳаваскор ёшлари куй ва қўшиқлар ижро этдилар. Шундан сўнг Хўжандлик ёшлар учта гуруҳга бўлиниб, Фарғона вилоятининг шаҳар ва қишлоқларига йўл олдилар.

5 июнь куни Хўжанд кунлари қатнашчилари вилоятнинг Олтиариқ, Фрунзе ноҳияларида ҳамда Фарғона шаҳрида бўлдилар. Олтиариқда улар кичик корхоналар фаолияти, уларда меҳнат қилаётган ёш ишчи ва хизматчилар иши билан танишдилар.

Ноҳиядаги 25-ўрта ҳунар-техника билим юртида Жалолиддин Отабоев ташаббуси билан гилам тўқиш цехи ташкил этилган эди. Ҳозирнинг ўзидаёқ бу ерда тайёрланаётган маҳсулотлар олтиариқликларга манзур бўлаётир.

Ноҳиядаги Пахтаобод жамоа хўжалигида асосан тожиклар истиқомат қиладилар. Фарғоналиклар Хўжанддан келган меҳмонларни ана шу хўжаликка таклиф этдилар. Бу ерда тожик ва ўзбек ёшлари эсдалик совғалари билан алмашишди. Бир пиёла чой устида қурилган суҳбат кўпчиликнинг хотирасида анчагача сақланиб қолади. Ана шу суҳбат вақтида сўз олган ноҳия фирқа қўмитасининг котибаси Т. Отақуловадан йиғилганлар маъруза бўлишини кутган эдилар. Бироқ, Турғуной опа тожик ва ўзбек тилидаги шеърлари билан суҳбат қатнашчилари кўнглини тоғдек кўтарди.

Фарғона вилоятидаги Хўжанд вилояти кунлари давом этади. Кеча меҳмонлар Фарғона ноҳиясига, Қувасой шаҳрига, Сўх ноҳиясига ташриф буюрдилар.

Р. БОЙМАТОВ.

Суратларнинг тагсўзини ёзиш оғир бўлиб қолди. Сабаби эса бундоқ. Бирон бир ишчи, дурадгор, заргар, тикувчи, тўқувчининг ўзи ясаган буюмни кўз-кўз қилиб турган ҳолатидаги сурат остига нима деб ёзасиз? Буларни дўкондан қидириб овора бўлманг, дейсизми? Ёки мана шу нарсалар кўп ишлаб чиқарилаяпти, дея оласизми? Қисқаси, танқид қилсанг суратга тушганлар хафа бўлади. Мақтайин десанг, халқни алдаб бўлмаса.

Шундоқ эсада, баъзан илиқ сўз топишга интиласан.

Мана бу суратни олайлик. Унда Сариосиёдаги паррандачилик комплексининг парранда гўшти ишлаб чиқариш цехи оператор-ишчиси Ш. Имомова, бригадир Ш. Йўлдошев, катта зоотехник Неъмат Саидов ва Қ. Шарипова, М. Жўраевалар акс этган. Айтишларича, улар ойлик режани ортиғи билан адо этаяпти. Аммо яна хаёлингдан ўша савол ўтади:

Хўш, ўша товуқ гўшти қани?

Сурат муаллифи Е. БОТИРОВ.

СОВЕТ ПРЕЗИДЕНТИ НОРВЕГИЯДА

ОСЛО, 5 июнь. (ТАСС махсус мухбирлари). Аввал хабар берганимиздек, 1990 йил Нобель тинчлик мукофотининг лауреати ССЖИ Президенти М. С. Горбачев бугун Норвегия пойтахтига ташриф буюрди.

ССЖИ ва Норвегия давлат байроқлари билан безатилган Форнебю халқаро тайёрагоҳида тайёра пиллапояси олдида Совет раҳбари ва унинг рафиқасини Норвегия Бош вазири Гру Харлем Брундтланд, Норвегия Нобель қўмитаси раиси Франсис Сейерстед, Норвегия ташқи ишлар вазири Турвалд Столтенберг кутиб олдилар.

Кутиб олувчилар орасида ССЖИнинг Норвегиядаги элчиси А. Ф. Тишченко бор эди.

Норвегия мудофаа вазирлиги штабининг оркестри икки мамлакат давлат мадҳияларини ижро этди.

Франсис Сейерстед микрофон ёнига келади.

Жаноб Президент, дейди у, Сизни Ослода Норвегия Нобель қўмитаси номидан табриклаш менга катта қувонч бағишлайди. Сизга 1990 йил Нобель тинчлик мукофотини берар экан, қўмита Сиз ҳаммадан кўпроқ «совуқ уруш»нинг тугатишга ва халқаро ҳамкорликда ишончга ўтишда кўмаклашганингизни тан олишга асосланди. Кимдир Совет Иттифоқи Президентига бу мукофотни бериш жуда дадил қадам бўлди, деб айтганди. Тўғри, эски муаммолар ҳал этилиши билан улардан кейин янгилари пайдо бўлди. Шундай бўлиши ҳам керак эди. Янада тинчроқ яшаш йўли янги-янги вазифалар мунтазам равишда пайдо бўлиб турадиган мураккаб жараён орқали ўтиши керак. Лекин қўмитамизнинг шунга имони комилки, Сиз бошлаган тинчлик жараёнининг ҳозирнинг ўзида катта натижалари берди ва у келажакда янги натижаларга эришиш йўлини очади. Ўтган йили Сиз 10 декабрда мукофотни олиш учун кела олмаслигингиз ҳақидаги хабарни афсусланиб эшитгандик. Биз ўшанда долзарб ишлар Сизни ушлаб қолганини тушунамиз. Бугун эса келишга вақт топганлигингизни ва ҳозир ҳам ўз уйингизда зарур ишларингиз бўлишига қарамай, уставда ёзиб қўйилганидек, олти ойлик муддат мобайнида ўз Нобель лекциянгизни ўқишга имконият топганлигингизни катта мамнуният билан қайд этамиз.

Шундан сўнг олий меҳмонни Норвегия Бош вазири Гру Харлем Брундтланд табриклайди.

Шундан сўнг М. С. Горбачев жавоб нутқи сўзлади.

Кутиб олиш маросими тугади. Автомашиналар карвони Ослога йўл олади. Дастурнинг биринчи бандига кўра М. С. Горбачев Норвегия Нобель қўмитаси раиси ва Нобель фолмияти билан танишади. Олий Совет меҳмони Норвегия Нобель қўмитаси аъзолари билан қисқа суҳбатдан сўнг пойтахт ратушасига йўл олди.

«...Осло шаҳрининг ўзига хос «қадамжоси» бўлган бу салобатли бино олдидаги соат миллари 13.00 ни кўрсатиб турибди. Гуллар билан безатилган мажлислар залида маросимда қатнашиш учун таклиф қилинган минглаб ортиқ киши тўпланди. М. С. Горбачев Норвегия Нобель қўмитасининг раиси ва аъзолари билан биргаликда унча баланд бўлмаган саҳнага кўтарилади. Залда ҳозир бўлганлар ўринлардан туришади ва Нобель Тинчлик мукофоти лауреатини қарсаклар билан олқишлашади.

Ратушадаги тантанали маросимни Франсис Сейерстед очиб, нутқ сўзлади.

ССЖИ Президенти мукофотни таъсис этган Альфред Нобель қабариқ тасвири туширилган мукофот минбар олдига келади. (М. С. Горбачев сўзлаган Нобель лекциясининг матни жумҳурият матбуотида эълон қилинмоқда.)

Ташриф дастури нишонига бой ва ранг-баранг. М. С. Горбачев меҳмонлар учун ажратилган боргоҳда қисқа дам олгандан сўнг Норвегия Бош вазири билан музокаралар олиб бориш учун ҳукумат девонига йўл олади. Бу уларнинг биринчи учрашуви эмас. Норвегия ҳукуматининг бошлиғи 1986 йилнинг декабрида Москвага келган эди. Г. Харлем Брундтланд билан М. С. Горбачев Европа қитъаси ҳаётини ривожлантиришнинг янги йўлларини белгилаб берган катта тарихий аҳамиятга молик ҳужжат — янги Европа учун Париж хартиясига имзо чекканлар.

Н. ВУКОЛОВ, С. НЕШУМОВ, А. СУРИКОВ.

Ишбилармонлар билан учрашув

Ўзбекистон ССЖ Президенти И. А. Каримов Ўзбекистон ишбилармонлари биринчи съезди арафасида унинг қатнашчилари билан учрашди. Бўлиб ўтган жиддий, батафсил суҳбат чоғида янги уюшманинг мақсади ҳамда вазифалари муҳокама қилинди, ҳозирги иқтисодий аҳволга баҳо берилди, тангликдан чиқишнинг аниқ-равшан йўллари белгилаб олинди. Учрашувда жумҳурият вазирликлари, идораларининг раҳбарлари, Ўзбекистон ССЖ халқ депутатлари қатнашдилар.

Ўзбекистон ССЖ Президенти ҳар бир киши ҳам ишбилармон бўла олмаслигини алоҳида таъкидлади. Жамият учун ва ўзинг учун фойда келтиришни ўйлаб иш юрита билиш — бу ишбилармон кишиларнинг чинакам истеъдодидир. Жумҳуриятимизнинг бозор иқтисодиётига ўтиши корхоналарни хусусийлаштириш ва давлат тасарруфидан чиқариш, уларни ижарага бериш ва хусусий мулк сифатида топшириш — буларнинг ҳаммаси истеъмол бозоридаги тангликни пасайтиришга, уни озиқ-овқат маҳсулотлари, кенг истеъмол моллари билан тўлдиришга кўмаклашиши керак.

Ҳақиқий бозор муносабатлари ишга солинмас, давлатнинг, бинобарин ишлаб чиқарувчининг барча буюм турларига яккаҳокимлиги мавжуд экан, туб ўзгартишларга эришиб бўлмаслиги таъкидланди. Лекин бу ўринда воқеалардан ўзиб кетишга шошилмаслик, буйруққа биноан давлат корхоналарини сотиб юборишдек шу қадар жонга теккан кампаниячилик билан шуғулланмаслик жуда муҳимдир. Ушбу жараён иқтисодий қонунлар асосида аниқ-равшан амалга оширилиши лозим. Бу ишда шошма-шошарлик фақат зиён келтириши мумкин.

Учрашувда халқ хўжалиги мажмуининг беш ойлик иш якунлари ниҳоятда кўнгилсиз эканлиги таъкидланди. Ишлаб чиқариш ҳажмлари пасайиб кетди, бюджетда катта камомад сезилмоқда. Афтидан, бундай пасайиш тамойили йил охиригача сақланиб қоладиганга ўхшайди. Бундай мураккаб вазиятда ишбилармонлар ўзларининг салмоқли сўзларини айтишлари мумкин ва лозим. Улар, биринчи навбатда бозорни озиқ-овқат ҳамда халқ истеъмоли моллари билан тўлдириш учун қўлларидан келган барча ишларни қилишлари зарур. Бинобарин, бу бир йўла бир неча муаммони ҳал этиш имконини беради: истеъмол бозоридаги кескинликка барҳам беради, нарх-навонинг жадал ўсишини тўхтатади. Бу жиҳатдан Ўзбекистонда кўп иш қилинди. Бир неча ташкилот ширкатлар қаторига ўтказилди, уларнинг зиммасига бевосита ишлаб чиқарувчилар билан ишлаш вазифаси юклатилди. Янги, соф бозор структуралари бундан кейин ҳам фаол равишда вужудга келтирилаверади.

Учрашувда ишбилармонлар қайси тармоқда ишлашларидан қатъи назар, ўзларини вақтинчалик ишбилармонлар, деб ҳисобламасликларига алоҳида эътибор берилди. Уларнинг ўзига ҳам, жумҳуриятимизга ҳам бир марта амалга ошириладиган ишлар ва битимлар керак эмас. Узоқ муддатли, ўзаро фойдали ишларни қилиш зарур. Табиийки, тадбиркор кишилар истеъмол бозорини тўлдиришар экан, ўзларини ҳам унутмасликлари керак. Охир оқибатда, бу бозор иқтисодиёти қонунларига зид бўлади. Бу савдо-харид ширкатчиларига ҳам тўла равишда тегишлидир. Энг оддий ҳисоб-китобларга қараганда, жумҳуриятимизда қайта ишлаш корхоналари йўқлиги, идишлар етишмаслиги, давлат корхоналари ходимларининг фойдага сотишни хоҳламасликлари сабабли сифатли сабзавотлар ва меваларнинг 40 фоизгача бўлган қисми бузилиб қолмоқда. Омилкор хўжалик ходимлари худди мана шу борада катта фаолият кўрсатишлари керак! Улар ишлаб чиқарувчини ҳам, харидорни ҳам, ўзларини ҳам манфаатдор қилиш учун ғайрат билан ишлашлари лозим.

Етакчи хорижий мамлакатларнинг тажрибаси меъёрида амал қиладиган бозор иқтисодиётида мулкнинг бир неча тури ёнма-ён бўлиб, бир-бирини ўзаро бойитиши мумкинлигини кўрсатмоқда. Лекин кичик корхоналар давлат тасарруфида бўлмаса, катта самара беради. Бироқ, бунда корхонани ижарага ва хусусий мулк қилиб олишнинг ўзи камлик қилади. У истеъмолчига фаол хизмат қилиши, унда эндигина кўрина бошлаган камчиликларни шу заҳотиёқ тугатиши керак. Бу ўринда эҳтиёжни изчил ўрганмасдан туриб, соғлом бозор рақобатсиз иш юритиб бўлмайди. Ишбилармон кишиларнинг вазифаси истеъмолчиларнинг эҳтиёжини ишлаб чиқаришни тартибга келтирувчи воситага айлантиришдан иборат.

Учрашувда ишбилармонлар сиёсатдан ташқарида туришлари керак, деган фикр аниқ айтилди. Уларнинг истеъдоди, мақсади иш билан шуғулланишга қаратилмоғи лозим. Улар фақат ана шу нарсани ўйлашлари ва шу ташвиш билан яшашлари керак. Энди орқага қайтилмаслик аёндир. Бироқ, афсуски, ҳозирча янги иқтисодий қонунлар ҳам амал қилмаяпти. Шу сабабли ишбилармонлар уюшмасига бирлашган жумҳуриятимиз аҳолиси ана шу оғир ўтиш жараёнини тезлаштирищи, Ўзбекистон аҳолисини ижтимоий жиҳатдан ҳимоя қилиш учун имкони бўлган ҳамма ишни қилиши зарур.

Учрашувда Ўзбекистон ССЖ вице-президенти Ш. Р. Мирсаидов қатнашди.

(ЎзТАГ).

Акс-садо

Саховат

Рўзномамизнинг 30 апрель сонида эълон қилинган «Муштарийлардан мактублар» саҳифасидан Дилором Матмусаеванинг «Нафақани ким тўлайди» сарлавҳали хати ҳам ўрин олганди. 4-синф ўқувчисининг қалбларни ўртовчи мактуби муштарийларимизни бефарқ қолдирмади.

Мақола рўзномада чоп этилгач, Дилоромнинг онаси ва отасига инсоф бериб, фарзандлари ҳолидан хабар олдиларми, йўқми — билмадигу, аммо ҳайрихоҳ инсонлар кўп эканлигига яна бир марта ишонч ҳосил қилдик.

Куни кеча Тошкент шаҳридаги Тўхтабой масжиди жомеъсидан Фахриддин Баҳром ўғли бошлиқ бир гуруҳ толиблар таҳририятимизга ташриф буюриб, 270 сўм пул билан бир мактуб қолдирдилар. Мактубда жумладан шундай дейилади:

«Ассалому алайкум, «Ёш ленинчи» ходимлари! Бизким, Тошкент шаҳар Тўхтабой масжиди жомеъси атрофида яшайдиган ва шу ерда таҳсил олувчи бир гуруҳ ёшлар рўзномангиз саҳифасида эълон қилинган «Нафақани ким тўлайди» мақоласини ўқиб жуда таъсирландик. Олло Таолодан қўрқмайдиган одамларнинг ҳатто ўз фарзандларига ҳам шафқатсиз бўлишларини кўриб хафа бўлиб кетдик. Аммо шундай оғир ҳолатда тушкунликка тушмай, Оллоҳ яхши кунларга ҳам етказишига умид қилиб яшаётган синглимизнинг иймон-эътиқодига таҳсинлар ўқидик.

Жума куни масжидимизга келганларга домламиз «Ёш ленинчи» рўзномасида босилган мақолани ўқиб бердилар. Сўнг тиловатга келган мусулмонлар дилдан чиқариб хайр беришди. Уч ярим минг сўм пул тўпланди. Домламиз — Обидхон қори акамиз 1 июнь — болаларни ҳимоя қилиш Халқаро кунида ўзлари Тошлоқ ноҳиясига бориб, Дилором яшайдиган «Найман» қишлоғида бўлиб, Қишлоқ кенгаши раисаси Марҳабо Шоюсупова билан пулларни Дилоромнинг бобоси Каримжон отага топшириб қайтдилар.

Шундан сўнг биз ёшлар ҳам ўзимизнинг кучимиз етганча шу синглимизга, онласига «фийсабийлиллоҳ» ёрдам қилмоқчи бўлдик. Агар иложи бўлса синглимиз, укалари Шавкатжон, Дилфуза, уларнинг бувисига энг яхши тилакларимизни рўзномангиз орқали етказишингизни илтимос қиламиз. Олло Таоло уларга узоқ умр берсин, роҳат фароғатли, осойишта кунларга етказсин. Ота-онасига инсоф, раҳм-шафқат берсин».

ТАҲРИРИЯТДАН: Наинки жумҳуриятимиз, балки Иттифоқимиз оғир кунларни бошидан кечирмоқда. Шу ўринда масжидга келгувчиларнинг ҳаммасини ҳам ўзига тўқ, ташвишсиз деб бўлмайди. Уларнинг ҳам оилалари, ейман-ичаман, деб турган фарзандлари бор. Ўз хоҳишлари билан пул тўплаган ўсмирлар эса шу пулларига бошқалар каби музқаймоқ ейишлари, кино-театрларга, истироҳат боғларига бориб мазза қилиб дам олишлари мумкин эди. Бироқ инсоф, диёнат, одамгарчилик, гўдакларга бўлган меҳр-шафқат уларни рўзномамиз биносига етаклаган.

Саховатингиз учун раҳмат, сизларга, илму толиблар.

Толиблар келтирган 270 сўм пул Дилором Матмусаевага жўнатилди.

Гулнора МИРЗАҲОШИМОВА,
хатлар ва оммавий ишлар бўлими мухбири.

Шу сонга хабар

ДЕПУТАТЧА ТУЙ

Қорақалпоғистон мухтор жумҳурияти Беруний ноҳиясининг «Правда» жамоа хўжалигида яшовчи Бобожоновлар хонадонида бахт тўйи бўлиб ўтди. Шу хўжалик аъзоси, оилавий звено бошлиғи Ўзбекистон халқ депутати Рўзигул Рейимбоева ва Озод Бобожоновларнинг бахт ва висол оқшомига узоқлардан меҳмонлар ташриф буюришди. Эл-юрт ишончини қозониб, юксак шарафга лойиқ кўрилган халқ вакиласи ва унинг бўлғуси умр йўлдоши шаънига илиқ фикрлар билдиришди, эзгу тилаклар изҳор этишди.

Халқ депутатининг бахт тўйида хизмат қилиш учун таниқли хонанда, Ўзбекистон халқ депутати Шерали Жўраев ташриф буюрди ва тўй кечасига ўзининг қўшиқлари билан файз киритди.

Таниқли ҳофиз ташрифидан огоҳ топган берунийликлар шу қадар кўп йиғилганидан тўйни кенгроқ майдонда — хўжалик ўйингоҳида ўтказишга тўғри келди...

ТУШЛИК ОВҚАТ — ТЕКИН

Қашқадарё вилоятидаги газни қайта ишлаш заводи ходимлари учун энди тушлик овқат текин бўлиб қолди. Ҳамма харажатларни корхона ўз зиммасига олди, у тушлик овқат текин бўлиши учун ойига 100 минг сўм пул сарфламоқда.

Завод маъмурияти ва касаба уюшмаси қўмитаси ўз ходимларининг ижтимоий ҳимоясини таъминлабгина қолмай, шу билан бирга барқарор жамоани сақлаб қолишга ҳаракат қилиб, ана шундай харажатга рози бўлдилар. Цехларда ишловчилар учунгина эмас, болалар комбинатлари, профилакторийлар ходимлари — газ комплексига хизмат қилиш билан боғлиқ барча кишилар учун тушликка имтиёз кўзда тутилган.

Газчиларнинг ўз иссиқ хонаси ва ёрдамчи хўжалиги пайдо бўлди. Кам фойда берадиган собиқ «Огонёк» давлат хўжалигининг 2 минг гектар ери ёрдамчи хўжалик юритиш учун газчиларга берилди. Шундай қилиб тез орада ошхоналар таомномасида янги сабзавот ва мевалар пайдо бўлади.

«ОРЗУ»НИНГ ХАЙРЛИ ИШЛАРИ

Наманган шаҳар комсомол қўмитаси ва байналмилалчи жангчилар ҳамкорликда «Орзу» уюшмаси тузишган эди. Бу шаҳарда яшаётган собиқ «афғон» жангчиларини ўз атрофига бирлаштирган. Уюшма байналмилалчиларни рўйхатга олган бўлиб, уларнинг қандай яшаётгани, орзу ва муаммолари ҳақида маълумот тўплаган. Зарур ҳолларда ёрдамлар уюштирмоқда, муаммоларни биргалашиб ҳал этмоқда. Уюшма фақат байналмилалчилар манфаатини ҳимоя қилади, десак, камлик қилади. Улар шаҳардаги кам даромадли, серфарзанд оилаларга, Улуғ Ватан уруши ногиронларига ҳам турли ёрдам кўрсатмоқдалар.

Бундан икки йил аввал уюшма «Байналмилал» пойафзал цехи ташкил этди. Бу осонликча бўлгани йўқ, албатта. Байналмилалчи ҳунармандларнинг бошини қовуштириш осон эдию, аммо зарур бино йўқ эди. Бу соҳада шаҳар соғлиқни сақлаш бўлими ва 2-шаҳар шифохонаси мутасаддилари ёрдам қўлларини чўздилар. Шифохонанинг бир четидан тўртта хона ажратиб берилди. Пойафзал тикиш цехи ишга туширилди. Унга Муродилло Алибоев бошчилик қилди.

Яқинда 13 нафар қаҳрамон жангчининг ота-оналари учун цехда маъракa оши берилди. Бир пиёла чой устида суҳбатлашилди, ҳалок бўлганлар хотираси ёдга олинди. Берилмай қолинган орден-медаллар шаҳар ҳарбий комиссариати вакили томонидан уларнинг ота-оналарига топширилди.

Н. ЭРГАШЕВ.

ПИЛЛАЧИЛАР МУВАФФАҚИЯТИ

Бухоро вилояти меҳнаткашлари бу йилги баҳор ниҳоятда машаққатли келганига қарамай, мўл пилла қурти етиштиришди ва қисқа муддат ичида енгил саноат учун ана шу қимматбаҳо хом ашёга берилган давлат буюртмасини бажаришди. Вилоят тайёрлов пунктларига 4470 тоннадан кўпроқ пилла топширилди. Ҳар қути қурт уруғидан ўрта ҳисобда 56 килограммдан пилла олинди.

Режа бажарилди, лекин Бухоро пиллачиларининг ҳали имкониятлари кўп. Улар ўз имкониятларини чамалаб, камида яна 100 тонна пилла топширишга қарор қилдилар.

* * *

Жумҳуриятда энг кўп пилла етиштирувчи Фарғона вилояти пиллачилари давлатнинг бу хом ашёга буюртмасини бажардилар. Тайёрлаш пунктларига 6020 тонна, яъни режадагидан 160 тонна кўп пилла топширилди. Ҳар қути қурт уруғидан енгил саноат корхоналари учун ўртача 70 килограммдан ортиқ хом ашё етиштирилди.

Вилоятда пилла тайёрлаш давом этмоқда.

«ҚУТҚАРИШ ДЕСАНТИ»

Нукус Давлат дорилфунуни талабалари ёзги имтиҳон ва синовларни вақтинчалик тўхтатишга мажбур бўлдилар. Улар Чимбой ноҳиясига отланишди. Чунки, май ойи охирларида бўлиб ўтган ёмғирлардан шу ноҳия пахтакорлари катта зиён кўришган, қатқалоқ ва илдиз чириш хавфи туғилганди. Дорилфунун ўқитувчилари ва талабалар жамоаси қисқа фурсатда ноҳиянинг қатор хўжаликларида пудратчиларга ёрдам беришди.

Қорақалпоғистон жумҳурияти қишлоқ хўжалиги табиий офатдан эллик миллион сўмча зарар кўрди. Шундоқ ҳам экологик ҳалокат минтақасида жойлашган ҳудуд аҳолиси учун бу жуда катта йўқотиш. Ёшлар буни тез англашди. Талабалар десантининг натижаси беқиёс: минглаб гектарлардаги бўлғуси ҳосил сақлаб қолинди.

Жумҳуриятда баҳорги ёғингарчиликлар мавсуми қолдирган асоратлардан ана шундай тезкорлик чоралари орқалигина ўнглаб бўлмас зиённинг олдини олишди. Талабалар билан бир қаторда ўрта мактабларнинг юқори синф ўқувчилари ҳам «қутқариш десанти»да иштирок этдилар.

(Ўз мухбиримиз).

Эшитдингизми, Ўқидингизми?

● **ЯКОВЛЕВ** номидаги самолётсозлик конструкторлик бюроси ишбилармон одамлар учун янги Як-112 тайёрасини яратдилар. Бу кичик тайёра 1992 йилнинг охиридан бошлаб кенг миқёсда ишлаб чиқарила бошланади. У 4 минг метр баландликда 250 километр тезлик билан уча олади.

Тайёранинг тахминий баҳоси 300 минг сўм.

● **ЙОШКАР-ОЛАДА** Мари жумҳурияти Вазирлар Кенгашининг Раиси Г. Петровни ўз уйининг олдида уч номаълум киши уриб, қаттиқ жароҳат етказди. У бошидан яраланиб, касалхонага ётқизилди. Жумҳурият Ички ишлар Вазирлиги жиноят иши юзасидан қидирув ишларини олиб бормоқда.

● **ҲИНДИСТОН** халқи ҳам иқтисодий тангликдан жиддий қийналмоқда. Мамлакатда озиқ-овқат тобора танқис бўлиб бораётир, соғлиқни сақлаш соҳасида ҳам етишмовчиликлар кўп. Ана шу камчиликларни эътиборга олиб ҳукумат халқаро бозорда 20 тонна олтинни сотишга қарор қилди.

● **МАЪЛУМКИ** келгуси ойда Лондонда дунёнинг еттита йирик капиталистик давлатининг учрашуви бўлади. АҚШ Президенти Ж. Буш Буюк Британия Бош Вазири Жон Мейжорга ССЖИ Президенти М. С. Горбачевни ана шу учрашувга таклиф қилишга рози эканлигини билдирди. Япония Бош Вазири Тосико Кайфу эса Совет Иттифоқи вакилининг еттилар учрашувида қатнашишига қарши эканлигини айтди.

● **ЎРТА ОСИЁ** вабога қарши илмгоҳининг Каспий, Орол денгизлари билан Балхаш кўли ўртасида кемирувчи ҳайвонлар орасида вабо давом этаётганлиги тўғрисидаги хунук тахминлари тўғри бўлиб чиқди. Шимолий Орол бўйида, Қизил Ўрда вилояти ҳудудида ҳайвонлар орасида вабо пайдо бўлганлиги рўйхатга олинди. Вабога қарши отряд шимолий Орол бўйида одамлар ҳам бу хавфли юқумли касалликка чалинишни имкониятини истисно этиш учун аниқланган вабо манбаини тугатиш ишларига киришди.

Нуқтаи назар

МУСТАҚИЛЛИК ЎЛЖА ЭМАС

Илгариги қабул қилинган Ўзбекистон ССЖнинг Конституцияси (Асосий Қонуни) фақат қоғоздагина амал қилган, яшаган эди. Биз ўзбек халқи қоғоздаги Қонунга кўникдик, ҳақ-ҳуқуқ таламадик, сўрамадик. Ватан, мустақиллик деган муқаддас ғоялар, аниқ мақсадлардан узоқроқ юрдик. Чунки сабрга, алдовга кўниккан халқмиз. Хуллас, биз 70 йилдан зиёд интилган манзил сароб бўлиб чиқди. Шу давр ичида йўқотилган маънавий қадриятлару яксон этилган тарихий обидаларни унутиб (аслида унутиб, кечириб бўладими), биргина пахта яккаҳокимлиги фожиасини таҳлил этсак ҳам, Қонун нечоғли амал қилганидан даҳшатга тушасиз. Булар ҳақида кўп гапирилди, рўзномаларда ёзишди... Шундай бўлса-да, мен ҳам икки оғиз ўтган ва бугунда бутун Ўзбекистон жабрини тортаётган фожиалар ҳақида ўзимнинг шахсий фикримни билдирмоқчиман. Пахта яккаҳокимлиги уйимиз остонасигача, остонамиздан ўтиб, кўтарилиб том-бошимизгача етди. Чидадик. Азал-азалдан болапарвар, серфарзанд ўзбек хонадони, ҳатто 3-4 та оила битта тор, тутдай тўкилган (хароб ҳовлиларни шундай қисслашдан) ҳовлида яшашга мажбур бўлди. Кун кўриш, орзу-ҳавас ташвиши акани укага, болани отага қўл кўтаришгача олиб келди. Хуллас, халқ ўз уйига сиғмади...

Бир қарич ер, тўрт девордан иборат катакдек уй — мезон, юқоридаги қадриятларни ўлчайдиган, тушунадиган, баҳолайдиган торозига айланди. Биз ўтган барча ноҳақлигу ситамларни «турғунлик» давригина бўйнига осдик. Бу, жабрланган халқни яна овутиш, чалғитиш эмасми?

Мен бугун бутун онгли ҳаётим билан шуни ҳис этаманки, ўтган 70 йилни ҳар қанча бўлакларга бўлиб, ҳар бир бўлакка ном (мисол учун бу турғунлик каби) бермайлик, бу билан эски пойдеворнинг тўғрилигига мени ҳеч ким ишонтира олмайди. Турғунлик деворининг ҳар тирқишидан Ёлғон ва Алдов униб, жилмайиб тураверади.

Қайта қуриш, демократия, ошкоралик нима бўлди, деб сўрарсиз. Қайта қуришга кўплар қатори мен ҳам ишондим. Умид қилдим. Дастлаб сўз эркинлиги, фикрлар хилма-хиллиги, сўнгроқ иқтисодий, сиёсий мустақиллик каби унутилган шартлар, қонунлар қайта қуришнинг дастлабки меваларидир. Бу қисқа даврнинг ўз шарҳловчилари, тадқиқотчилари бор. Менинг фикрим эса шундай: тенг ҳуқуқли мустақил жумҳуриятлар федерацияси, деган янги Иттифоққа ишонмайман. Бундай бўлиши мумкин эмас. Ҳамиша ўз манфаатини устун қўйиб келган марказ тайёр, текин луқмадан ҳали-бери осонликча кечмоқчи эмас. Бунинг устига ҳуқуқий дарвозанинг калити ҳам ҳалигача марказда.

Мустақилликка ҳар қанча ташна бўлмайлик, у тўсатдан, оппа-осон қўлга киритиладиган ўлжа эмас. Агар дунёда мустақиллик ҳақидаги янги қонунлар пайдо бўлар экан, дастлаб у ўзбекнинг юрагида туғилишини истар эдим. Агар мустақиллик юракда туғилмас экан, у шартнома, баёнотнома, митинглар деворидан нарига ўтолмайди...

Ҳар бир халқ, миллатни кимдир бошқарган, бошқаради. Тарих! Майли мозийдан паноҳ, юпанч излашайлик-да, халқимизнинг яқин тарихига назар солайлик: Ўзбек халқини кимлар бошқармади? Фарғона фожиаларини уялмай-нетмай тўрт дона қулупнайга боғлаган ёки Абу Али ибн Синонинг қўлидаги шу ўзбор паспортини кўрган, бутун Ўзбекистонни Гдлян ва Ивановлар оёғи остига ташлаб ўз жонини, қариндош-уруғи осойишталигини ўйлаган саркотиблар. Инсоф билан айтганда бу «раҳбарлар» ўзбек халқининг қай бир кунига, ҳолига яради? Мен уларнинг номини эшитсам уяламан, ор қиламан, шунинг учун ҳам номларини санамайман.

Худоми, табиатми ёки урф-одат, қонуниятми инсонга НОМ ато этган, улуғ НОМ! Ҳар бир НОМ эгаси ўз халқи, миллати қалбига туташ, илдизларига боғлиқлигини унутса, билингки, у хонлик байроғини баланд кўтаради. Ўз халқини сотган, ўз халқи манфаатларини ўйламайдиган раҳбар ҳеч қачон барака топмаган. Қарғиш деган буюк бир Адолат бор, у нонкўрни нарига дунёдан ҳам излаб топади. Халқни халқим дейдиган асл йўлбошчидан айирмасин экан. Танқидмас, хушомад ҳам эмас бу сўзларим. Ўзбекнинг ўзини, ғурурини ўйлайдиган, унинг ҳимоясидан чўчимайдиган кимдир пешонамизга яраклаб чиқиши керак эди. Шундай одам чиқди. Энди ҳамма умидимиз Ислом Каримовдан. У номидек қудратли халққа бош бўлур.

Бир мисол: «...мулкчилик шаклларининг босқичма-босқич жорий этилиши, айниқса, ўзбекистонлик кадрларни хорижга тажриба ўрганишга юбориш ва қўшма корхоналар ташкил этиш бўйича олиб борилаётган ишларимизни ўқиб севиндик, яйрадик. Бу нақадар ишончли ва аниқ йўл биз учун, » — деб ёзади Президентимизга қашқадарёлик Норбой Қаҳҳоров. Бундай мактублар деярли ҳар ойда рўзномалар саҳифаларида ҳам эълон қилинади. Ошкора гапни айтган маъқул. Халқ озгина бўлса-да ижтимоий ҳимояланишда барқа туяпти, шунинг учун ҳам туйғуларини Президентимизга миннатдорчилик билан изҳор эта-

Президентимиз кун сайин, ой сайин халққа яқинлашиб, ҳақиқатни яширмай, ошкора айтиб, тушунтираяпти. «Гап шундаки, — дейди у «Аргументы и факты» рўзномасининг мухбири Д. Макаровга, — Советлар ҳокимияти сўнгги вақтгача қоғозларда ва маърузаларда қолиб келди. Ҳақиқий ҳокимият эса партия кабинетларида бўлди. Ҳокимият қоғозда эмас, балки амалда бўлиши учун аввало барча оқил кишиларни жумҳуриятдаги ҳокимиятни халқ ҳокимиятига айлантириш учун жалб қилишга интилиш ва барча бойликларни, ҳамма мавжуд имкониятларни жумҳуриятда яшовчи кишилар бахт-саодатига хизмат қилдириш лозим».

Президент Ислом Каримовни Ўзбекистоннинг янги Конституциясини ишлаб чиқиш билан шуғулланадиган комиссия раиси эканлигидан умидимиз катта. Қайта қуриш сиёсати бошлаб берган ўзгаришлар ҳуқуқий ислоҳотлар янги Конституция зарурлигини, унинг мукаммал матнини тайёрлашни кун тартибига қўйди. Бу ҳуқуқдан ҳуқуқий фойдаланиш халқимизнинг хоҳиш иродасидир. Ўзбекистоннинг янги Конституцияси лойиҳасини ишлаб чиқишда, аввало, мустақиллик тўғрисидаги баёнотномада мустаҳкамлаб берилган қоидаларга тўкис амал қилиш қонуний имкондан ташқари бурч, масъулиятдир.

Баъзан хавотирга ҳам борасан, киши.

Шу йил 19 апрель («Совет Ўзбекистони» рўзномаси)да иқтисод фанлари доктори, профессор М. Мирсаидовнинг «Бизга қандай мустақиллик керак?» номли мақоласини ўқиб, янада ҳушёр тортдим: «Ўзбекистон шу пайтгача Совет Социалистик Жумҳуриятлари Иттифоқининг «тенг ҳуқуқли» аъзоси бўлиб яшаб келган бўлишига қарамасдан, на сиёсий, на иқтисодий жиҳатдан тўла мустақил, тўла тенг ҳуқуқли бўлмаган. Бизга... ҳам сиёсий, ҳам иқтисодий жиҳатдан қоғозда эмас, балки амалда мустақиллик берилиши керак. Агар жумҳуриятимиз иқтисодий мустақилликка эришсаю, лекин унга сиёсий томондан мустақиллик берилмаса, буни тўлақонли мустақиллик деб бўлмайди. Бундай мустақилликни бўйнингга солинган кўринмас сиртмоқ деб аташ мумкин».

Ўзбекистон ана шу кўринмас сиртмоқни бўйнидан улоқтириб ташласагина ҳақиқий ўз Қонуни (Конституцияси)га эга бўлади.

Ҳурматли олимимиз ўз фикрларини аниқ мулоҳаза, ҳужжатлар билан асослайди: «Суверен республикаларнинг Иттифоқи тўғрисидаги шартнома лойиҳаси... лойиҳа синчиклаб ўқиб чиқилса, оёқ-қўлни кўзга кўринмас чийратма иплар билан боғлаб ташлайдиган томонлари жуда кўп... Масалан, шартнома лойиҳасини IV боб 20-моддаси қабул қилинадиган бўлса, яна миллий тиллар қисиб чиқарилиб, рус тили ҳукмронлик қила бошлайди. Бу далилни инкор этиш мумкин эмас.

Мустақил бўлишнинг асосий шартларидан бири давлат тили экан, агар юқоридаги шартнома амал қилса, Ўзбекистон ҳеч қачон мустақил бўлмайди ва хорижий мамлакатлар ҳам ўз навбатида унинг мустақиллигини тан олмайди.

Шартнома лойиҳасида мулкчиликка бўлган муносабат аниқ эмас. Жумҳуриятимиз Президенти И. А. Каримов «ДИ Цайт» немис ҳафтаномаси саволларига жавобида Н. Назарбоев билан ўзининг таклифи инобатга олинмаганлигини таъкидлаб ўтганида минг бор ҳақ!

Иккинчи саволга ҳам жавобни Президентимизнинг сўзидан топдим. «Ҳар қандай даражадаги сиёсатчи қарор қабул этишда ЭРКИН бўлиши керак, — дейди у, — шундагина унинг сиёсати халққа манзур бўлади... халқ доимо сиёсат ортида турган кишиларни аниқ кўради».

Мен шунга қўшимча қилиб айтмоқчиманки, сиёсатчи нафақат қарор қабул этишда, балки қонун ишлаб чиқиш ва чиқаришда ҳам эркин, мустақил бўлиши керак. Шундагина Қонунда Ўзбекистон ва ўзбек халқининг иродаси акс этади. Ҳозирча Ўзбекистон мустақил эмас экан, демак, янги тайёрланаётган Қонун (Конституция) ҳам ўзбек халқининг хоҳиш иродасини, сиёсий эркинлиги, ҳуқуқларини ўзида том маънода ифодалай олмайди.

Шунга қарамай биз янги Қонунни ҳаётга қўллашдан манфаатдормиз. Шунгача ҳам бизда кўп қонунлар бўлган, аммо қоғозда. Умуман, биз шўро даврида қоғоздан тансиқлик кўрмадик. Энди халқимиз қоғоз емайди, тўйди, меъдасига тегди. Агар алдовнинг бошқа бир чора-тадбири топилмаса, биз эркинликка, мустақилликка ташнамиз.

Ўзбекистонга, шу билан бирга ўзимга ўзимнинг тилагим шуки, Ўзбекистон маъмурий ҳудудлар бўлиниши, миллий давлат масалаларини ўзи мустақил равишда ҳал қила олиш ҳуқуқига эга бўлсин. Ер ости ва ер усти табиий бойликлари, иқтисодий ва илмий имкониятлар, меҳнат маҳсуллари Ўзбекистон тасарруфида бўлсин. Ўзбекистоннинг хорижий мамлакатлар билан бевосита иқтисодий алоқалар боғлаш имконияти тўла маънода қонуний ўзида сақлансин ва эътироф этилсин. Ўзбекистоннинг оёқ-қўлига солинган тушовлар олиб ташлансин.

Ражаббой ОТА ТУРК.

Зулхумор Хива ноҳия комсомол қўмитаси ёшларнинг ижтимоий-иқтисодий муаммолари билан ишлайдиган шўъбаси мудираси, ўз касбига ихлос қўйган қиз.

— Ёшларнинг ижтимоий-иқтисодий муаммоларини ҳал қилишда одатда маблағдан қийналардик. Амалдаги йилдан бошлаб ёшлар жамғармаси ташкил этдик. Шу кунгача ноҳиядаги хўжаликлар, корхоналар бу жамғармага уч юз мингдан ошиқ пул ўтказдилар. Эндиликда ишимиз анча осон кечади, — дейди Зулхумор.

Қўлда пул борлиги — муаммолар ўз-ўзидан ечилиб қолди, дегани эмас. Бунинг учун интилиш, меҳнат, талабчанлик... керак.

Зулхуморда ихлос, машаққатлардан чўчимаслик хислатлари бор. Демак, ёшлар муаммоларини ечишда ундан унумли натижалар кутса бўлади.

СУРАТДА: З. Иброҳимова.

Ж. ҚОЗОҚОВ сурати.

Пишиқчилик: муаммо ва тадбирлар

Маҳсулот сифати— асосий мезон

ЁЗ КЕЛИБ, пишиқчилик бошланди. Кишилар дастурхонини безатаётган қишлоқ хўжалик маҳсулотларининг бир қисми консерва заводлари эшигидан кириб келмоқда. Хўш, қайта ишлаш корхоналари мавсумга тайёрми? Бозор иқтисодиётига ўтиш шароитида уларнинг иши қандай бўлади?

Мева-сабзавотни қайта ишлаш билан шуғулланадиган «Узплодоовошвинпром» давлат-ширкат концернининг ташкил этилиши бу соҳадаги қийинчиликларни бартараф этишга ижобий таъсир қилмоқда. Корхоналарни реконструкциялаш, замонавий технологияни жорий этиш ҳисобига маҳсулот сифатини яхшилаш кўзда тутилмоқда. Бу эса оқибат натижада жаҳон бозорига чиқиш имконини беради. Корхоналар молиявий аҳволини яхшилаш учун маҳсулотни жумҳурият ташқарисига хом ашё сифатида эмас, балки уни қайта ишлаб сотишга ҳаракат қилинади.

Бу йил корхоналарга маҳсулот «Сифатсизи — заводга эмас, балки сара ҳосил — қайта ишлашга» қоидаси асосида келтирилмоқда. Эндиликда бизда ҳар қачонгидан кўп — меванинг 12 фоизи, сабзавотнинг 26 фоизи, узумнинг 15 фоизи қайта ишлаш учун қабул қилинади. Бултур 966 миллион шартли банка маҳсулот ишлаб чиқарилган бўлса, бу йил 1200 миллион шартли банка маҳсулот тайёрланади.

Яқин вақт ичида аҳоли жон бошига маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажмини кўпайтириш концерн олдида турган энг муҳим вазифалардан бири бўлиб қолмоқда. Бу эса тармоқ моддий-техника базасини янада яхшилашни тақозо этади.

Гап шундаки, деярли барча корхоналарда ишнинг 50 фоизи ҳанузгача қўлда бажарилмоқда, улардаги ускуналарнинг салкам 40 фоизи эскирган. Хориждан келтирилган ускуналар кам. Шунинг учун техника таъминоти масалаларини тезроқ ҳал этиш имконини берадиган илмий-техника марказини ташкил этиш долзарб вазифа бўлиб қолмоқда.

Аммо мавсум эшик қоқмоқда. Шунинг учун жумҳуриятимиздаги барча қайта ишлаш корхоналарини ўзида бирлаштирган давлат-ширкат концернининг ходимлари мавжуд қувватлардан имкони борича самарали фойдаланишга ҳаракат қилмоқдалар.

Соҳанинг кўпроқ фойда олиб ишлашини таъминлашда вино ва коньяк ишлаб чиқариш йўлга қўйилганлиги ўзининг дастлабки самарасини бермоқда. Шу ишга ихтисослаштирилган қатор пудратчи корхоналар эришаётган натижа бунинг яққол исботидир. Самарқанд ва Тошкент, Қўқон ва Янгийўл вино заводлари шулар жумласидандир.

— Бу йил маҳсулот бироз юқори нархда сотиб олинаётганлиги деҳқон меҳнатининг қадрини бирмунча оширди, — дейди концерн раиси А. Х. Тошкенбоев. — Бу бир томондан яхши, албатта. Аммо давлат нарх қўмитаси белгилаб қўяётган баҳолар эса маҳсулот харид қилувчиларнинг эътирозига сабаб бўлмоқда. Шунинг учун қатор корхоналаримиз маҳсулотни ўзаро келишилган нархларда сотиб олмоқда.

Ўтган йили Ғазалкент консерва заводи гилос, олча, малина, қорағай ва бошқа мева-сабзавот маҳсулотларини худди шу усулда сотиб олди. Шуниси диққатга сазоворки, улардан тайёрланган маҳсулот ҳам келишилган нархда сотилди. Бу тажриба ўзини оқлади. Маҳсулот сифати яхшиланди, сифатга қараб эса нарх белгиланди.

П. НИШОНОВ,
ЎзТАГ мухбири.

ЮКСАК СУРЪАТ

АНДИЖОН вилоятидаги Октябрь 50 йиллиги номли давлат хўжалигининг комбайнчилари Қосимжон Рафиқов билан Тўхтасин Йўлдошев арпа ўримида ҳар куни икки ҳисса иш бажармоқдалар. Бошқа механизаторларнинг меҳнат унумдорлиги ҳам юқори бўлмоқда.

Бошоқли экинларни ўриб олишда зарбдор меҳнат қилинаётганининг сабаби механизаторларга иш ҳақи тўлашнинг янги усули жорий этилганидадир. Энди ўрим-транспорт звеноларининг аъзолари қанча ердан ҳосил йиғиштириб олинганига қараб эмас, балки хўжалик хирмонига топширилаётган ғалланинг тоннасига қараб пул олмоқдалар.

Энг яхши ўримчилар учун рағбатлантиришнинг бошқа турларидан фойдаланиш ҳам назарда тутилган. Мусобақа ғолибларига ҳар беш кунлик якунларга кўра, 50 сўмдан пул мукофоти, 500 килограммгача дон ва моллар учун 150 килограммдан сомон берилади.

Бу йил давлат хўжалигида 356 гектар ерга бошоқли экинлар экилган. Бу ерларнинг ҳаммаси ижарачиларга берилган ва шу сабабли мўл ҳосил етиштирилди. Ўримга жуда қисқа муддатда ишларни тугатиш ва ғалладан бўшатиб олинган майдонларга дон учун жўхори ва бошқа озуқа экинларини экиш мақсадида энг тажрибали механизаторлар жалб этилди.

Мавзуга қайтиб

БОШ-ҚОШ БЎЛИШИМ МУМКИН...

(«СОҲИБҚИРОН УТГАН ЙУЛЛАР...» МАҚОЛАСИНИ УҚИБ)

Муҳтарам муҳаррир, мен ўттиз йилдан ортиқ фольклор этнографик ҳамда археологик экспедицияларда (жумҳурият вилоятлари ва ноҳияларидан ташқари Тоғли Олтой, Молдавия, шунингдек, Туркманистон, Тожикистон, Қирғизистон ва Қозоғистон жумҳуриятлари ҳудудларида) орттирган тажрибаларимдан келиб чиқиб, йўл масъулиятини ҳис этган ҳолда бундай экспедицияга раҳбарлик ҳамда раҳнамолик (спонсор маъносида) қилишим мумкин, деб ўйлайман. Ўнлаб соҳалар учун бу экспедициянинг ҳам аҳамияти беқиёс каттадир. Шу боисдан рўзнома бағоят долзарб ва ниҳоятда зарур мавзуни кўтариб чиққан, дея оламиз. Дарҳақиқат, ҳар қандай кишининг юртсеварлиги, халқпарварлиги ўзи мансуб бўлган миллатни, даставвал ўз тарихини, она заминини билиши, тан олиши ва унга садоқати билан белгиланади. Ўз халқи тарихини ўрганмаган, туғилиб ўсган, яшаб ижод қилган эл-юрт озодлиги, тараққиёти ва равнақи йўлида курашган ота-боболарини билмаган, танимаган кимса ҳеч қачон ўзлигини таниб, қадриятларини англай олмайди. Ўзингиз ўйланг, Берунийни, Маҳмуд Қошғарийни, Алишер Навоийни, Мирзо Бобур ва Бобораҳим Машрабни яхши билмайдиган, «Алпомиш», «Гўрўғли», «Рустам» каби эпосларни, эпик қаҳрамонларни танимаган, Муқанна, Жалолиддин, Темур Малик, Амир Темур, Номоз, Маматкарим сингари улуғ саркардалар, халқ исёнчилари каби ҳар қанча фахрланса арзийдиган авлод-аждодларини унутган киши қандай қилиб ким эканлигини билади-ю, ўзлигини танийди. Шу боисдан ҳам такрор айтамиз, Амир Темур изидан экспедиция қилишнинг жуда катта ижтимоий, ахлоқий, тарихий, маънавий-маърифий ҳамда руҳий аҳамияти бор.

Савобли ташаббусни тўла қўллаб-қувватлаган ҳолда нималарга асосланиб, унга раҳбарлик ва раҳнамолик қила олишим мумкинлигини қисқача тушунтирмоқчиман.

Мен Амир Темурнинг саргузаштлар ва воқеаларга бой ҳаёти ва саркардалик, бунёдкорлик, ижодкорлик, соҳибқиронлик фаолияти билан боғлиқ Самарқанд, Қарши, Шаҳрисабзни, Ҳисор тизмаларини гоҳ яёв, гоҳ отда, гоҳ машина, гоҳ мотоциклда кезиб чиққанман. Меъморчилик ёдгорликларини, қишлоқларни биламан, Темур ва Темурийларга даҳлдор Бобуртепа, Ўғлонжон, Бобур чўққи, Амир Темур ғори, Бобур энган, Бобур қўрғон каби жойларда бўлганман. Улуғ фотиҳ Амир Темур, мирзо Бобур, Улуғбек каби соҳибқиронлар, султонлар, саркардалар ҳақидаги фольклор намуналарини, шунингдек, «Дулдулнинг изи», «Амир Темур ғори», «Ҳўкиз бурун», «Байтал думи» каби ривоятларни ёзиб олганман, нашрга тайёрлаганман.

Қарийб ўттиз йил ичида Жанубий Ўзбекистон воҳаларида, хусусан Амир Темур қадамжоларида кўплаб бахши-шоирлар, жамоа хўжалиги ишчилари, ўқитувчилар, маданиятшунослардан биродарлар, ҳамфикрлар, шогирдлар орттирганмиз. Уларнинг ҳар бири «Темур изидан» экспедициясига ҳайрихоҳ ва қизиқиш билан қараб, астойдил ёрдам беришларига ишончимиз комил. Фикримизча, Амир Темур қадамжолари бўйлаб ташкил этиладиган экспедиция бошқа тарихий шахслар, шоирлар, алломалар, азиз-авлиёлар излари бўйлаб шундай изланишларга асос солиши билан ҳам бағоят қимматли аҳамият касб этади. Дарвоқе, Ибн Сино, Форобий, Маҳмуд Қошғарий, Навоий, Улуғбек, Бобур, Машраб каби ўнлаб умумбашарий аҳамиятга молик сиймоларнинг қадамжолари бўйлаб сафарлар, экспедициялар уюштириш ҳамда уларда қўлга киритилган маълумотлар, материаллар қизиқарли ва фан учун кераклидир.

Борди-ю, Амир Темур қадамжолари бўйлаб кўзланган экспедиция ташкил этилса, уни «биринчи» деб атаб, иккинчи-учинчисини бу улуғ соҳибқироннинг ўзга юртларга тарихий сафари, жанговар юришларига бағишлаш айни муддао бўлур эди. Шундай қилинса, ўз даврида дунёнинг тақдирини ўзгартирган буюк саркарда, улуғ фотиҳ, доно соҳибқироннинг қиёфаси бутун қирралари билан намоён бўлган, у ҳақдаги тарихий ҳақиқат бутунлай тикланган, ёзма ва оғзаки ижод намуналари қўлга киритилган бўлур эди. Бу жилд-жилд китоблар, беҳисоб «сафарномалар», ранг-баранг тадқиқотлар, мақолалар, хабарлар деган сўз. Ва ниҳоят, минглаб фото суратлар, альбомлар, буклетлар, пластинкалар демакдир. Шу боисдан Амир Темур қадамжолари бўйлаб экспедиция (у бир-бир ярим ойдан ошмаслиги керак) уюштирилиши ҳақидаги ғоя ўз вақтида кўтарилган бўлиб, у қанчалик тез амалга оширилса, шунчалик яхши бўларди...

Малик МУРОДОВ,
профессор.

РУҲИМИЗНИ ЕТИМ ҚИЛМАЙЛИК

Яқинда хизмат юзасидан Ўзбекистон ССЖ Давлат санъат музейига боришимга тўғри келиб қолди. Бу музейга қадам босганимга ҳам анча йил бўлгани, ичкари кириб, залларни бир оз айланганимдан кейин сезилди...

Ўша кунлари «Ўзбекистоннинг мато ва кийимлари. XIX—XX аср» кўргазмаси бўлаётган эди. Намойишга қўйилган ранг-баранг миллий ипак матоларимиз, атласдан, кимхобдан, беқасамдан тикилган турли-туман кийимлар, эркаклар ва аёлларнинг ҳар хил дўппиларию, хотин-қизларнинг нозик бир санъат билан ишланган нафис тақинчоқлари, зеб-зийнатларини кўриб, ўз тарихимиздан, ўз маданиятимиздан қанчалик узоқлашиб кетганимизни чуқур ҳис этдим. Назаримда руҳимиз шу деворларда, қалин-қалин ойналар ортида михланиб ётибди-ю, ўзимиз эса руҳсиз таналаримизни кўтариб юргандаймиз.

Қизиқ, ҳозир оддий деҳқондан таниқли ёзувчигача, ишчидан академиккача тўрт тарафга қараб: тарихимизни қайтаринг, маънавиятларимизни тиклаб беринг деб овозимиз борича бақириб ётибмиз, ўзимиз эса ҳатто қайтариб берилган қадриятларимиздан фойдаланишга ҳам ийманамиз. Эски ўзбек ёзувини ўрганиш учун яратиб берилган имкониятлардан бир оз бўлса ҳам фойдаланишга интилувчилар денгиздан бир томчи, холос. Қизларимизнинг бошида зардўзи дўппи, ўғил болаларнинг бошида гилам дўппи, бахмал дўппиларни кўриш учун ҳозирги пайтда киши буюк хаёлпараст бўлиши керак. Ўсма билан сурманинг ўрнини бешўн хил рангли бўёқларга бўшатиб берилган. Баъзи Оврупо халқларининг анчайин беҳаё, шармсиз қатламлари ўзларини бозорга солиш учун «мода» номи билан кийиб юрган лаш-лушларини қадимдан энг номусли, орли халқ саналиб келган ўзбекларнинг баъзи қиз-келинлари қандай йўллар билан бўлмасин топиб кийиш учун тиришиб ётибдилар. «Ўзбек миллий либослари» номи остида бечора хонатласу, беқасамларни ҳар хил «Мода театр»ларининг миллати номаълум, ярим яланғоч, қилиқлари беўхшов «қиз»лари не кўйларга солиб устларига ташлаб чиқмоқдалар .Бу матоларнинг бичими, тикилиш, кийилишини кўриб ғазабингиз қўзғамасдан иложингиз йўқ. Ҳирсий (эротик) суратлар, ҳар хил календарларга олинаётган расмларда ҳам очиқ баданларнинг бир парчасини покиза инсонлар қўли, пешона тери билан яратилган матолар билан ёпиб турган манекенчиларни айтмайсизми! Кўча-кўйларда, киоскаларда, ширкат дўконларда сотилаётган бундай расмларни кўрган меҳмонларда, чет кишиларда эса «бу ўзбекларнинг кийими экан-да» деган нотўғри тушунча уйғониши ҳеч гап эмас. Агар бизнинг маданиятимиз — руҳимиз бўладиган бўлса, бизлар бонг уриш ўрнига телевизор қаршисига оила аъзоларимизни йиғиб олиб, экранга тикилганча ўшаларнинг «томоша»сига қойил қолиб ўтирибмиз.

Ўқувчи ўғил-қизларимизнинг ҳам баъзан кийиб юрган кийимларига қараб бўлмайди. Балки, энди болаларнинг мактабга соф миллий либосларда ёки ўзбекона ҳаёт тарзига, ўзбекона маданият талабларига жавоб бера оладиган кийимларда боришларини йўлга қўйиш тўғрисида ўйлаб кўриш вақти келгандир? Зеро, инсон болаликдан одатланган, кўниккан нарсасини табиий ҳол деб билади. Ҳар ҳолда фарзандларимиз вояга етишгач, ота-боболаримиздан мерос бўлиб қолган қадимий қадриятларга етмиш беш йилдан бери алмашиниб келаётган авлод каби бегона кўз билан ҳайрон боқмайдилар. Бизни «озодликка олиб чиқиб, маданиятни ўргатганлар» шунчалик лоқайд, беғубор қилиб қўйибдиларки, буни ҳам (уят бўлсаям айтиш керак) ўша музейга борган куним равшанроқ англадим. Музейда айланиб юрар эканман, томошага келганлар орасида фақат 5—10 кишигина ўзбеклар эканини кўрдим. Бир-икки савол-жавоб қилиб шуни билдимки, уларнинг ҳам икки-уч нафари ўқитувчисининг топшириғи билан 1—2 та расмни таҳлил қилиш учун мажбуран қадам ранжида қилган талабалар яна шунча киши эса ўз илмий ишлари учун материал танловига келган ёки иш юзасидан ташриф буюрган илмий ходимлар ва хизматчилар экан. Қолган зиёратчиларнинг асосий қисми «маданиятимизни менсимайдиган» рус миллатига мансуб кишилар бўлиб, улар Туркистонга доир экспонатлар олдида кўпроқ тўпланишаётганини кўриб, халқимиз учун уялиб кетдим. Хаёлимдан эса доимо «миллат, миллат» деб жар солиб юрадиганлар ҳозир қаерлардадир Америко фильмларини томоша қилиб ўтирган бўлсалар керак деган фикр ўтди.

Бир рус аёлидан унинг қаердан келганини сўраганимда у ўзининг Тошкент шаҳрида яшашини, «ҳар беш-олти ойда шу ерга келиб ўзбек тарихи» билан хаёлан суҳбатлашиб, ўз руҳини поклаб кетишини» (мен бу ерда шу аёлнинг гапларини айнан келтирдим) айтди. Мен эса ўз халқим номидан мум тишлаб, изза тортиб туравердим.

Ҳозирги пайтда бирортамизнинг на ҳовлимиз, на уйимизда топиб бўлмайдиган ўймакор ёғоч буюмлар, қадимий ўймакорлик усулида ўйиб, нақшлаб, сайқал берилган эшик-деразалар олдида хориждан, мамлакатимизнинг турли жойларидан келган сайёҳлар бир дам сеҳрланиб қолганларини кўриб, на ғурурланишни, на ҳозирги аҳволимиздан мулзамликни изҳор қилишни билмай қоласан киши.

Бу пайтда эса музейдаги ўнлаб экспонатлар хоналарда михланиб турганча, илтижо билан ўзбекларга кўз тикади. Кўчаларда эса шу замин фарзандлари, калта кўйлак, нимчасиз бел, рўмолсиз, дўпписиз бош ва ажнабий алламбалоларни ўзларига илиб олган руҳсиз таналардай музейни четлаб уёқ-бу ёққа ўтиб туришарди.

Алишер САЪДУЛЛАЕВ,
Қомуслар бош таҳририяти илмий муҳаррири.

Текшириш давом этмоқда

ДЕҲЛИ. (ТАСС). Ҳиндистон собиқ Бош вазири Ражив Ганди ўлдирилганлиги тўғрисидаги иш юзасидан олиб борилаётган текшириш чоғида бу жиноятга яна тўрт киши даҳлдор бўлиши мумкинлиги хусусида маълумотлар пайдо бўлди. Махсус хизмат маҳкамаларининг маълумотларига қараганда ана шуларнинг иккитаси ўз вақтида Исроилда ҳарбий тайёргарликдан ўтган, портловчи моддалардан фойдаланиб, террорчилик ҳаракатларига ихтисослашган экан. Бу кишиларнинг номи айтилмаяпти.

«Таймс оф Индиа» рўзномасининг хабар қилишича, суратдаги қотиллик рўй берган ерда ўзини журналист деб танитган миллий ҳинд либосидаги эркак 1985 йилдан 1990 йилгача Ланка талабалари қаторида Тамилнад штатидаги Канчипурам шаҳрининг Минакши техника коллежида ўқиган дейиш учун ҳамма асос бор. Коллеж раҳбарларидан бири уни ана шу суратдан таниб қолди. Бироқ, шубҳа остига олинган кишининг номини ҳозирча аниқлашга муваффақ бўлинмади. Бу киши Ражив Ганди ўлдирлган куни Канчипурамдан Америконинг Калифорния штатига қўнғироқ қилган, деган тахминлар бор.

«Ҳинду» рўзномасининг маълумотларига қараганда, тергов ва текширишлар чоғида гўёки ўзини портлатган аёл билан суратда акс этган қўлида гулшода ушлаб турган аёлнинг бир киши эканлиги хусусида шубҳа билдирилмоқда. Мазкур масала юзасидан ҳали расмий хулоса чиқарилгани йўқ.

АҚШНИНГ ССЖИДАГИ ЯНГИ ЭЛЧИСИ

ВАШИНГТОН. (ТАСС). АҚШ Президенти Ж. Буш Демократик фирқа миллий қўмитасининг собиқ раиси Роберт Страус АҚШнинг ССЖИдаги янги элчиси этиб тайинланганини маълум қилди. Мен Р. Страусни яхши биламан, деди Оқ уй бошлиғи, у Совет Иттифоқида «мисли кўрилмаган ўзгаришлар» бўлаётган вақтда Москвада Қўшма Штатлар номидан иш юрита оладиган энг мақбул кишидир.

Р. Страус номзодини АҚШ конгрессининг сенати маъқуллаши керак. Сенаторлар Оқ уй бошлиғи танлаган номзодни қўллаб-қувватласалар, у АҚШнинг ССЖИдаги элчиси Ж. Мэтлок ўрнини эгаллайди. Ж. Мэтлок мана, тўрт йилдирки, Америконинг Москвадаги элчихонасига бошчилик қилмоқда.

ТЎЙЛАР МАВСУМИ

Баҳор ҳам тугаб, ёз бошланиб кетди. Бу фасл биздагидек Комбоджада ҳам тўйлар фаслидир. Ҳар ернинг ўз урф-одати, расм-русуми бўлгани каби Камбоджада тўйдан олдин қизникига куёв томондан совчилар боришади. Қизиғи шундаки, уларга қўшилиб, бўлажак куёвнинг ўзи ҳам боради. У бўлғуси қайнона-қайнотасига 30 хил мева солинган ликопчани тақдим этади. Мева тури роппа-роса 30 хил бўлиш шарт. Йўқса никоҳ барбод этилиши мумкин. Кейин куёв келинга тақинчоқлар совға қиладики, улар орасида олтини ҳам албатта бўлиши керак. Бунда куёвнинг ота-онаси бойми, камбағалми аҳамияти йўқ. Удумни бузиб бўлмайди...

Кейинги йилларда Камбоджада фуқаролар тўйи ҳам жорий этилди. Илгари келин-куёв фақат ибодатхонада никоҳдан ўтишса, эндиликда ноҳия халқ қўмитасида рўйхатга ҳам олинишади.

Суратда: Камбоджа тўйидан бир лавҳа.

В. КАПРАЛОВ сурати. (ТАСС).

Муҳожирлар ва мусофирлар маскани

Шу муносабат билан биздаги хорижий тилларга эътибор қандай бўлиши керак?—деган ҳақли савол туғилади. Танланадиган хорижий тилларга баҳо беришда муайян мезонлардан келиб чиқиш маъқул кўринади. Биринчи ва муҳим ўлчов — бу ўрганилмиш тилда илмий-техникавий ахборотнинг акс этилишини, иккинчидан, ўзбек тилига таъсир даражасини ва ниҳоят, учинчидан, ушбу тилда гапирувчи аҳоли сонини ҳисобга олиш. Бинобарин, уччала шартга ҳам инглиз тили тўғри келади, араб тили биринчи мезонга мос тушади, хитой тили учинчига, япон тили фақат биринчи ўлчовга тўғри келади.

Инглиз, испан, немис, француз тиллари ва шарқ тилларидан араб, форс, япон, хитой тиллари ўрганилиши мақсадга мувофиқ. Яқин келажакда инглиз тилининг Америко вариантини қабул қилсак, айни муддао бўларди. Бу масала ҳал бўлиш арафасида турибди.

Илғор замонавий фан ва техника ютуқларидан баҳраманд бўлиш йўлида асосий тўсиқлардан бири хорижий тилни билмаслигидир.

АҚШга ўқишга бориш учун ёшларимиздан инглизча билиш талаб қилинади. Ўзбек олимларининг халқаро миқёсда тан олинмаслиги сабабларидан бири ҳам тил муаммосидадир. Тилини билсанг, дилига йўл топасан-да, ахир.

Америко сўзини эшитганда дунёнинг ривожланган мамлакатлари сардори кўз ўнгимизда гавдаланади. Она юртимиздан йироқдаги бу ёруғ шуълага бутун жаҳон талпиниши табиий ҳолдир. Бир ярим ой, бу дегани минг соатдан ортиқ вақт ичида америкоча турмуш тарзини кузатар эканман, доимо «ривожланганлик» белгиларини қидирдим. Топдим ҳам. Айрим жиҳатларини баҳоли қудрат умумлаштирдим ҳам. Энг аввало, кўзга ялт этиб ташланадиган ҳодиса — америколикларнинг ишбилармонлиги, уддабуронлиги, омилкорлиги. Ҳалол йўл билан, қонунга риоя қилган ҳолда фойдани кўзлаш. Олди-қочди, қуруқ гап ва кераксиз назарий сафсаталар билан «ошночилик» қилишмайди. Қатор далиллар келтираман.

Ғоят обрўли ўтган Авраам Линкольн мақбара — музахонасини кунига минглаб одам бепул томоша қилади. Томошабин хоҳласа, бир доллар тўлаб, Линкольн дастхати ксерокопияси (тасвири)ни сотиб олади. Бу савобли ишнинг ташаббускори пул тагида қолади. Кам сарфлаб, кўп фойда кўриш намунаси. Ҳеч ким зарар кўргани йўқ.

Пойтахт марказий майдони (Моол)да АҚШнинг бош байрами — Мустақиллик куни (4 июль)нинг нишонланиш тантанасида иштирок этдик. Давлат ҳисобидан маблағ бутунлай сарфланмас экан. Байрам беҳуда харажатга сабаб бўлмайди. Турли миллат ва элат вакиллари байрамона кийимларида миллий санъатини намойиш этиб, Конститюшн Авенюдан навбатма-навбат ўтишади. Кун бўйи кўтаринки руҳдаги сайил-томошалар давом этади.

Моолнинг ўртасида Жорж Вашингтон ёдгорлиги учи чиқарилган қалам шаклида қад ростлаб турибди. 161 метр баландликдаги мазкур меъморчиликнинг дурдона асари ичига бепул қўйилади, лифтда кўтарилиб, пойтахт манзараси томоша қилинади. Хоҳлаган одам 1-2 долларга турли эсдалик ахборотномалари сотиб олади. Бизнес давом этяпти. Олувчи маънавий озуқа билан бойиса, сотувчи моддий жиҳатдан юқори поғоналарга кўтарилмоқда.

Майдон атрофида Смитсониян музахоналари жойлашган. Кириш — одатдагидек бепул. Улардан бири Ҳаво ва Коинот музахонаси дейилади. Бепул кириб, 15 минутлик ажойиб кинофильмни пулга кўрасиз. Яна бизнес, ҳар доимгидек, ҳалол пул ишлашга дуч келасиз. Чунки хоҳласангиз кўринг, мажбурий эмас. Музахонадан чиқишда Америко астронавтлари Н. Армстронг, Б. Олдрин, М. Коллинз 1969 йил Ойдан олиб келган нарсалар қаторида қаттиқ жисмни қўл билан ушлаб кўришга муяссар бўласиз. Бошқа сайёрадан келтирилган моддани ушлаганимда, хаёлан Ойга парвоз қилгандай бўлдим.

Биз кўрган байрам либосларининг ўзи бир катта санъат асарлари мажмуасидир. Одамларнинг ташқи қиёфаси, яъни кийиниши, соч қўйиши, косметикадан фойдаланиши жуда хилма-хил. Иқлим тақозоси билан калта шим (шорт, америколиклар тилида «Бермуд») кийишган. Ёшу қари, эркагу аёл. Кийимлар табиий матолар (пахта, ипак)дан. Ўта камтарона кийинишган. Бироқ янги, тоза, енгил кийимлардан иборат. Олифтагарчилик сезилмайди. Уларнинг уст-боши батартиб, ўта одобли одамлар. Кийимига қараб, сенаторми ё вазирми, миллионерми ё қора ишчи, аниқлаб бўлмайди. Мансабдорлик, бадавлатлик, билимдонлик фуқароларни маданият чўққисига кўтарган ва такаббурлик балчиғига ботирган эмас. Эришган моддий ва маънавий бойликни кўз-кўзлашдек салбий босқичдан ўтиб кетишган.

РАҚОБАТ америколикларнинг доимий ҳамроҳи деган гаплар бўларди. Тарғибот пунктлар ишига кирарди. Бундай ўз даврида «фирқалаштирилган» мафкуравий ташвиқотимиз умрини яшаб ўтибди. Ҳалол қонуний рақобат бойлик дунёсида яшамоқда. Бироқ бундай баҳслашиш ижобий ҳодиса тарзидадир. Биздаги «ким ўзарга» ўйнаб тўй қилиш, текин даромадга олинган енгил машинани кўз-кўзлаб, дарвозани очиб қўйиш, ҳовлисини оғиз кўпиртириб мақташ америколикларда уят саналади. Кийим-бошга қараб кутиб олиш, ақлга кўра кузатиб қўйиш босқичини ҳам ортда қолдиришган.

Одамларнинг ҳурматини ўрнига қўйишади. Америколиклар учун уларнинг давлат бошлиғи, атоқли олими, бизларнинг Амир Темур, Андрей Сахаров бир хил суюкли, эътиборга молик шахслар. Вашингтоннинг 16-Стрит ва Эл-Стрит кўчалари чорраҳасида гениал мамлакатдошимиз А. Д. Сахаров номига қўйилган майдон бор. Курраи заминнинг энг катта шаҳри Нью-Йоркнинг 24-Стрит билан Бродвей кесишган жойида Темур номли дўкон харидорлар хизматида.

Оддий аскар, адмирал, президент тенглигини исботловчи бир мисол. Арлингтон қабристонида АҚШ президенти Жон Ф. Кеннеди дафн этилган. Шу даргоҳда 15 йилдан ортиқ ҳарбий хизмат ўтаган аскару сипоҳи генералу-адмираллар абадий уйқуда ётибди. Тошкентдаги Фаробий қабристонида эса баъзи амалдорлар кенг майдонни олдиндан банд қилиб қўйиб, ўзлари қамоқхонага кетишди. Гўрни ҳам «имтиёзли» жойдан танлаш яна қайси элдан топилади?!

Кўчалар озодалигига алоҳида эътибор берилади. Бинолар олдидаги йўлаклар шампунь билан ювилади. Америколик ҳамкасбларимиздан шу ҳақда ажабланиб сўрадим: сизлардан ҳам яхшироқ яшайдиган халқ борми? Жавоб беришди: Швеция, Дания, Испанияда шоҳ кўчаларни ҳам шампунлаб ювишади. Эътибор беринг: Испанияни 40 йил, бизнинг тилимизда айтсак, фашист диктатор бошқарган. Америколиклар эса мардларча тан бериб, испанлар ҳаётини мақташяпти. Холисона баҳо бериш ҳам маданият, доноликдан дарак беради.

Кишилар эҳтиёжини қондиришга мўлжалланган буюмлар миқдори ва нарх-навоси бизнинг юртимиздагидан кескин ижобий томонга тафовут қилади. Масалан, сифатли табиий чарм пойафзални 300 долларга харид қилиш мумкин, япон электроникасидан икки кассеталик олий сифатли магнитофонни эса 70 долларга оласиз. Тўрт системали «Тошиба» видеомагнитофони эркакларнинг яхшигина туфлисидан арзон туради. Кўриниб турибдики, оёқ кийими кунда керак ва эскириб-йиртилади, олишга мажбурсиз. Электроника эса узоқ муддатли кафолат билан сотилади, узлуксиз ишлатилмайди, оилага биттаси бир неча йилга етади. Кўпайиб кетганлигидан нархи пасайган. Бу нарсалар аллақачон дабдабали зеб-зийнатликдан қолган, деярли ҳаммада бор. Худди чойнак-пиёлага бизлар эга бўлганимиздай. Рўзғоримизда қозон ёки чўмич бўлганидек, Япония, Жанубий Қурия ёки АҚШда ишлаб чиқарилган видеоси ёки рангли телевизори уларнинг хонадонида ишлаб турибди.

Сигарет кунда чекилади, кашанда олишга мажбур. Хитой ёки япон ёмғирпўшининг биттаси йиллаб хизмат қилади. Икковининг баҳоси тенглигини эшитиб, ҳайратдан ёқамизни ушладик.

Бир кеча-кундуз учун ўртача меҳмонхонада истиқомат пули енгил машинага ўрнатиладиган япон (ёки Жанубий Қурия) магнитофон-радиосидан ўнтасини харид қилишга етади. Меҳмонхонага тўланадиган ҳақ учун ҳеч ким оғринмайди, аксинча, олган пули ҳалол, ош бўлсин, деб дуо ҳам қилади.

Емак-ичмакнинг тури беҳисоб. Номларини хотираси ғоят кучли дорихона ходими ҳам эслаб қолишга ожизлик қилади. Писта-бодомнинг ўнлаб хилидан тортиб, қулупнаю-анжир шарбатигача, седанали ёки кунжутли нондан то мушук-ит консерваларигача рўйхати бир неча юз том бўладиган озиқ-овқат уммонини кўрдик.

Савдо-сотиқ муаммолари ўта пухта ҳал қилинган. Япония, Жанубий Қурия, Тайвань, хуллас, осиёликлар моллари дўконларда лиқ тўла. «ССЖИда ишлаб чиқилган» деган ёзувни кундузи чироқ ёқиб тополмайсиз, Тўғри, ўрис арағининг қадами у ерларга ҳам етган. Йил — ўн икки ой мева-сабзавот ейишар экан. Бутун дунёдан ташиб келишади. Аҳолининг бор-йўғи уч фоизи деҳқончилик билан машғул бўлсада, қолган 97 фоизни эркин боқиб турибди. Экин далаларини кўрдик. Пахта майдонида бўлдик. Техас штати пойтахти Остин шаҳри атрофида собиқ президент Ж. Форд ерлари ва уйлари (шийпонлари)ни деҳқонларга текинга тарқатиб берган жойда пахта экишяпти. Остин шаҳрида эса жамоат транспортида аҳоли пул тўламайди. Автобуслар, шунингдек шахсий енгил машиналар, бинолар ҳам совутгич билан салқинлаштирилади.

Харидорни инглизча «Бардаммисиз?» — деб кутиб олишади, «раҳмат» айтиб, кузатиб қолишади. Алдаш, яшириб сотиш, олиб сотарчиликка чек қўйилган. Сабаб: дўкондан олинган молни сув текинга сотиш мумкин ёки қанча улгуржи савдо қилса, бойлик шунча катта бўлади. Олинган нарсани қайта сотиш моддий зарар келтиради, уни «сэконд хэнд» (иккинчи қўл) дейишади. Сэконд хэндни олиш қашшоқлик рамзи бўлиб туюлади. Тақчил мол тушунчаси йўқолиб кетган.

Бир мақола доирасида юксак ривожланган бутун бошли АҚШни таърифлаш-тавсифлаш қийин, албатта. Чуқур таассуротларга кўра муайян умумлашмалар қилиш мумкин.

Довруғи оламни тутган АҚШнинг сиёсий, иқтисодий, ижтимоий ҳаёт тарзидан ўрнак олсак арзийди. Нафақат улардан, шунингдек, барча ривожланган давлатлардан ибрат олсак, ҳазрат Навоий топиб айтганларидек, «билмаганин сўраб ўрганган олим» бўламиз. Яхшига эргашсанг етарсан муродга, деб бежиз айтмаган доно халқимиз.

Жамол ЖАЛОЛ,
Низомий номли Тошкент Давлат муаллимлар олий билимгоҳи хорижий тиллар шўъбаси мудири.

(Охири. Боши ўтган сонда).

XX аср кундалиги

ХАБАРЛАРДА ОЛАМ НАФАСИ

ЛАГОС. Африка мамлакатларининг Жанубий Африка жумҳуриятига қарши иқтисодий жазо чораларига нисбатан тутган йўли бу мамлакатдаги сиёсий кучларнинг янги жойлашишини ҳисобга олиб қайта кўриб чиқилиши керак. Африка бирлиги ташкилотининг бош котиби Салим Аҳмад Салим Нигериянинг Абужа шаҳрида Африка бирлиги ташкилотига аъзо бўлган мамлакатлар давлат ва ҳукумат бошлиқларининг XXVII сессиясида сўзга чиқиб, шу ҳақда гапирди. Африка бирлиги ташкилоти Жанубий Африка жумҳурияти режимига нисбатан ишлаб чиққан ягона позиция сўнгги пайтда барбод бўлди, деб таъкидлади у. Қитъадаги кўп мамлакатлар Жанубий Африка билан у ёки бу шаклда алоқа ўрната бошлади. Шу муносабат билан Африка бирлиги ташкилотининг бош котиби шу ташкилотнинг Жанубий Африка махсус қўмитаси шу йил февраль ойида Хараре шаҳрида апартеидни тугатиш жараёни муқаррар тус олмагунча жазо чораларини қўллаб-қувватлаш тўғрисида қабул қилган қарорини эслатди.

МАНИЛА. АҚШнинг Кларк-Филд ҳарбий ҳаво базасидан Америконинг сўнгги учта Ф-4 бомбардимончи-қирувчи тайёраси ҳавога кўтарилди ва бир айланиб хайрлашиб, Гуам томон йўл олди. Учинчи тактик авиаполкнинг илгари Филиппин базасига жойлаштирилган 45 та «Фантом» тайёраси бу ердан бутунлай олиб кетилди. Кларк-Филд вакили майор Кристнинг маълум қилишича, Америконинг қирувчи авиацияси базадан бутунлай олиб кетилди. 1970 йилларнинг охиридан буён шу ерда жойлашган ва эскириб қолган «Фантом»лар Аризона штатидаги Дэвис-Монтан базасига ўтказилади ва қуроллар қаторидан чиқариб ташланади. Бироқ бу АҚШ ҳудудидан ташқаридаги энг катта авиабазанинг иши тўхтайди, деган маънони билдирмайди. Майор Крист бу иншоот ҳарбий тайёраларни ёқилғи билан таъминлайди, уларга техник хизмат кўрсатади, деди. Кларк-Филд минтақадаги ҳарбий машқлар ўтказиладиган бош марказ бўлиб қолверади. Чунки Осиёдаги энг катта Кроу-Вэлли авиаполигони шу ерда жойлашган.

Фарангистон оммавий ахборот воситалари хабар қилишича, ҳозир мамлакатнинг йирик шаҳарларида ёш жиноятчиларнинг янги-янги тўдалари тузилиши авж олган. Мутахассислар улар содир этаётган ваҳшиёна фожиалар сабабини ишсизлик, ижтимоий муаммолардан ташқари яна ойнаи жаҳон, видеобарларда тўхтовсиз қўйилаётган фаҳш, зўравонликни тарғиб этувчи фильмларда кўрмоқдалар.

Суратда: яна битта янги тўда.

ТАСС сурати.

Ранг-баранг олам

ГАРОВГА ЮТҚАЗИБ ҚЎЙДИ

● МАЪЛУМКИ, болалар ширинликка, айниқса, музқаймоққа ўч бўлишади. Мадиут-Вернон шаҳрида яшовчи Дэйв Робинсон 15 ёшда бўлишига қарамай, музқаймоққа жуда ўч. Яқинда у рекорд қўйиш учун 80 та музқаймоқ ейман деб, гаров ўйнади. Келишувга биноан мабодо Дэйв ғалаба қозонса, 160 доллар олади, музқаймоқ ҳақини эса рақиблари тўлайди. Кўплаб томошабинлар кўз ўнгида «мусобақа» бошланди. Дастлабки 25 та музқаймоқ тезда «тинчиди». Шундан кейин беллашув секинлик билан давом этди. Робинсон 60-музқаймоқни еганидан кейин мағлубиятга учраганини тан олди. Эртасига унинг ҳарорати кўтарилиб кетди. Энди Робинсоннинг ота-онаси ўғлининг ўртоқларига 160 доллар ҳамда 80 та музқаймоқ ҳақини тўлашлари керак.

РИНГДА... АЙИҚҚА ҚАРШИ

● КАНАДАНИНГ Манитоба вилоятида яшовчи Нэд Бауэр ҳеч қачон соғлиғидан нолимаган. 98 килограммли бу йигит рингда айиқ билан бокс тушмоқчи эканлигини билдирди. Рақибликка 3 ёшли Зомби лақабли ўргатилган айиқ танланди. Ҳайвоннинг олди оёқларига боксчилар қўлқопи, ҳар эҳтимолга қарши башарасига ғилоф кийдирилди. Мақсад нимада эканлигини тушунган Зомби рақибига аниқ бўлмасада, кучли зарбалар бера бошлади. Бауэрнинг зарбаларига эса парво ҳам қилмасди. Учрашув вақти тугагач, ҳакамлар айиқ очколар бўйича ғалаба қозонганлигини эълон қилишди.

ҚЎҒИРЧОҚДАГИ ҚОРАДОРИ

● АРГЕНТИНАНИНГ Байя Бланка тайёрагоҳида Колумбиядан учиб келган америколик бир оила текширувдан ўтказиларди. Навбат уч ёшли Тереза қўлидаги қўғирчоққа келганида, қизча: «Қўғирчоғим ухлаяпти, бермайман» деб роса хархаша қилди. Ота-она эса божхона ходимларини расмиятчиликда айблашди. Қонун — қонун-да! Тереза ва ота-оналари қаршилигига қарамай, қўғирчоқ текширувдан ўтказилди. Маълум бўлишича, қўғирчоқ қорнига 260 грамм қорадори солинган халтача яшириб қўйилган экан.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ОЗИҚ-ОВҚАТ САНОАТИНИНГ ОЛИЙ ТЕХНОЛОГИК БИЛИМ ЮРТИ
ЯНГИЙЎЛ ТЕХНОЛОГИК-КОЛЛЕДЖИ

1991—1992 ўқув йили учун қуйидаги ихтисослар бўйича

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

ИККИ ПОҒОНАДА МУТАХАССИСЛАР ТАЙЁРЛАЙДИ

1-ПОҒОНАДА ўқийдиганлар техникум дастури асосида ўқиб, «техник-технолог» ихтисосини эгаллайдилар.

ЎҚИШ МУДДАТЛАРИ:

9 йиллик маълумотга эга бўлганлар учун 3 йилу 6 ой;
11 йиллик маълумотга эга бўлганлар учун 2 йилу 6 ой;

II ПОҒОНАДА ўқийдиганлар учун ўқув муддати 1 йилу 6 ойга узайтирилиб, олий ўқув юрти дастури асосида ўқийдилар.

Бу поғонани битирувчилар «Кичик муҳандис» ихтисосини эгаллаб, муҳандислик лавозимида ишлаш ҳуқуқига эга бўладилар.

Озиқ-овқат саноатининг олий технологик билим юрти — Янгийўл технологик-колледжи «Кичик муҳандис» ихтисоси бўйича қуйидаги мутахассисларни тайёрлайди:

КУНДУЗГИ БЎЛИМГА

(9 ва 11 синф маълумоти билан I ва II поғоналар учун)

Ёғ ва ёғ ўрнида ишлатиладиган маҳсулот технологияси (9 ва 11 йиллик маълумот билан). **Ўқиш ўзбек тилида;**

Гўшт ва парранда гўшти технологияси (9 ва 11 йиллик маълумот билан), **ўқиш ўзбек тилида;**

Нон, макарон ва қандолатчилик маҳсулотлари ишлаб чиқариш технологияси (9 ва 11 йиллик маълумот билан). **Ўқиш ўзбек ва рус тилларида;**

Биокимёвий маҳсулотларни ишлаб чиқариш технологияси (9 йиллик маълумот билан). **Ўқиш ўзбек тилида;**

Озиқ-овқат тайёрлаш технологияси (9 ва 11 йиллик маълумот билан). **Ўқиш ўзбек тилида;**

Консерва ишлаб чиқариш технологияси (9 ва 11 йиллик маълумот билан). **Ўқиш ўзбек ва рус тилларида;**

СИРТҚИ БЎЛИМГА

(11 синф маълумоти билан фақат I-поғонада ўқиш учун)

Ёғ ва ёғ ўрнида ишлатиладиган маҳсулотлар технологияси;

Гўшт ва парранда гўшти технологияси;

Нон, макарон ва қандолатчилик маҳсулотлари технологияси;

Консерва маҳсулотлари ишлаб чиқариш технологияси;

Озиқ-овқат тайёрлаш технологияси;

Биокимёвий маҳсулотларни ишлаб чиқариш технологияси;

Вино маҳсулотларни ишлаб чиқариш технологияси.

ЎҚИШГА КИРИШ ТЎҒРИСИДА ИХТИСОСНИ КЎРСАТГАН ҲОЛДА ТЕХНИКУМ ДИРЕКТОРИ НОМИГА

ЁЗИЛАДИГАН АРИЗА

КУНДУЗГИ БЎЛИМГА

9-11 синф маълумотига эга бўлганлардан 1 июндан 1 августгача қабул қилинади.

Кириш имтиҳонлари 10 июлдан бошланади.

Ўқувчиликка қабул 15 августгача ўтказилади.

СИРТҚИ БЎЛИМГА

1 августгача қабул қилинади.

Кириш имтиҳонлари 10 июндан бошланади.

Ўқувчиликка қабул қилиш 15 августгача ўтказилади.

ТЕХНИКУМГА КИРУВЧИЛАР ҚУЙИДАГИ ФАНЛАРДАН ИМТИҲОН ТОПШИРАДИЛАР:

Ўрта маълумотлилар: **кимёдан** (оғзаки),**она тили ва адабиётдан** (диктант).

Тўққизинчи синф ҳажмида маълумотлилар: **математика** (оғзаки), **она тили ва адабиётдан** (диктант).

Манзилимиз: 702804, Янгийўл шаҳри, Самарқанд кўчаси, 403-уй.

Телефон: 7-33-24.

ЎЗБЕКИСТОН ССЖ ХАЛҚ ТАЪЛИМИ ВАЗИРЛИГИ

10-ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ

1991—1992 ўқув йилига қуйидаги мутахассисликлар бўйича

ЎҚИШГА ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

ЯККА БУЮРТМАЛАРНИ ТИКУВЧИ-БИЧИҚЧИЛАР — 1-3 йил.

КЕНГ ИХТИСОСЛИ САРТАРОШЛАР — 1 йил.

ОШПАЗ-ҚАНДОЛАТЧИЛАР — 1-3 йил.

МУЗЛАТГИЧЛАРНИ ТУЗАТИШ УСТАЛАРИ—3 йил.

СОТУВЧИ-БУФЕТЧИ, КАССИР-КОНТРОЛЁР — 1 йил.

БИЛИМ ЮРТИГА 9—11 СИНФ ҲАЖМИДА МАЪЛУМОТГА ЭГА БЎЛГАН 15 ЁШЛИ ВА УНДАН КАТТА БЎЛГАН ЙИГИТ ВА ҚИЗЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

9-синф ҳажмида маълумотга эга бўлганлар бепул овқат, кийим-бош билан таъминланадилар.

11-синф ҳажмида маълумотга эга бўлганлар ойига 39 сўм нафақа билан таъминланадилар.

Билим юртига кириш ҳақидаги ариза директор номига ёзилади ва қуйидаги ҳужжатлар билан топширилади: туғилганлиги ҳақида гувоҳнома ёки паспорт, маълумоти ҳақида гувоҳнома ёки аттестат, соғлиғи ҳақида маълумотнома, турар жойидан маълумотнома, ота-онасининг иш жойидан маълумотнома, таржимаи ҳол, 6 дона фотосурат (3х4 см).

Билим юртининг манзилгоҳи: 700098, Тошкент шаҳри, Собир Раҳимов ноҳияси, 1/2 Қора-Қамиш даҳаси, 20-уй. (42, 43, «т», 56, 93-автобуслар, 27-трамвайнинг «Мактаб» бекати, 7, 10-троллейбусларнинг охирги «1/4 Қора-қамиш» бекати, 82-автобуснинг «1/4 Қора-қамиш» бекати).

ЙИГИТ ВА ҚИЗЛАР!

Агар Сиз Ўрта Осиёдаги энг йирик корхоналардан бири бўлмиш Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмасида меҳнат қилмоқчи ва машинасозлик олий билимгоҳида таълим олмоқчи бўлсангиз

8-ТАЖРИБАВИЙ ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИГА ЎҚИШГА КЕЛИНГ!

Бу ерда Сиз учиш аппаратларини йиғувчи-чилангар, механик-йиғув ишлари чилангари, саноат ускуналарини таъмирловчи чилангар, рақамли дастур воситасида бошқариладиган дастгоҳларнинг оператори, токарь, фрезерчи, кенг қамровли дастгоҳчи касбларини эгаллаб чиқишингиз мумкин

Таълим ўзбек ва рус тилларида олиб борилади.

9-СИНФЛАРНИ БИТИРУВЧИЛАР ТАЖРИБАВИЙ ГУРУҲДА ЎҚИЙДИЛАР ВА 2 ЙИЛ ДАВОМИДА ЎРТА МАЪЛУМОТ ҲАМДА КАСБ ЭГАСИ БЎЛАДИЛАР.

Бир йиллик гуруҳлардаги 9-синф битирувчилари ишчи малакасини эгаллайдилар.

11-синфни битирувчилар ойига 115—150 сўм миқдорида стипендия олиб ўқийдилар ва 6 ой давомида касб эгаллаб чиқадилар.

Ўқиш даврида ўқувчилар овқатланиш, кийим-бош билан таъминланадилар. Улар Чкалов номидаги Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмасига қарашли пансионат ва профилакторийда дам олиб, соғлиқларини мустаҳкамлашлари мумкин.

Ўқиш вақти меҳнат фаолиятига қўшиб ҳисобланади.

Билим юртини «аъло» баҳолар билан битирганлар машинасозлик олий билимгоҳига ва ўқувчилик билим юртларига ўқишга юбориладилар.

Совет Армияси сафларида хизмат қилиб қайтган бошқа шаҳарлик ўқувчиларга ётоқхонадан жой берилади.

Билим юртига қуйидагича борилади: 10, 23, 27-трамвайлар; 18, 48, 97-автобуслар; 1, 10, 14, 18, 24-троллейбусларнинг «Ленинград» меҳмонхонаси» бекати.

Манзилимиз: 700128, Усмон Юсупов кўчаси, Авиация тор кўчаси, 10-уй. **Телефон:** 41-57-54.

Бастакор Имомжон Икромов
таваллудининг 100 йиллигига

Савобни ният қилдим

Атоқли бастакор ва созанда, Ўзбекистон халқ артисти Имомжон Икромовни (1891—1991) сиз умри боқий ашула, қўшиқлари орқали жуда яхши танийсиз. Ўзбек халқ мусиқасининг чолғу йўли сифатида шуҳрат топган, бастакор томонидан уруш йиллари қайта жило бериб ашула йўлига айлантирилган, кўплаб хонандалар ўзига хос жозиба билан куйлаётган «Муножот», «Чўли ироқ», «Ажам» ва бастакор тафаккурининг маҳсули бўлмиш «Сўлим», «Тортадур», «Қолдиму», «Уйнасин», «Ким десун», «Айлай десам», «Топилмас», «Онам дерман», «Индамади» ва бошқа қўшиқларни жон дилингиз билан тинглагансиз.

Бугун мен улуғ устознинг ҳали кўпчиликка маълум бўлмаган хислатлари, фарзандлари ва шогирдларига бўлган меҳру-муҳаббатларини, садоқатларини ёритишдек савобли ишни ният қилиб, бунда менга руҳан мададкор бўлишларини сўраб қўлга қалам олдим.

Оила ташаббуси билан баҳоли қудрат ташкил этилган устознинг табаррук уй музейларида падари бузрукворлари ҳақида ўғиллари санъатшунослик номзоди, доцент Ҳамиджон Икромов билан суҳбатлашдим.

Ўзбек ҳофизларининг сардори, Имомжон аканинг табаррук устозлари Мулла Тўйчи Тошмуҳамедовни Имомжон акага бўлган чексиз садоқати, меҳру-муҳаббати туфайли одамлар, айниқса, санъаткорлар «Тўйчи Ҳофиз «туёғи» дейишар экан. Бу ҳазилнинг тагида минг карра ҳақиқат ётишини қарангки, улар бу билан бастакорни Тўйчи ҳофиз таянган садоқатли шогирдларидан, унинг ижодий фарзандидир деб, устоз-у шогирд оқибатини чуқур ҳурмат билан тан олганлар.

Мулла Тўйчи ҳофиз билан Имомжон аканинг кўнгиллари бир-бирларига шунчалар яқин эканки, концертлар, тўйлар, маъракаларда ҳам улар доимо бирга юришар экан. Масалан, Тўйчи Ҳофиз анча кексайиб қолган 20—30 йилларга хос воқеалардан бирини эслатмоқчиман. Магнитафон ҳали кенг тарқамагани туфайли ўша вақт радиоконцертлари жонли олиб борилган экан. Ярим тунда бериладиган концертлардан сўнг (ҳар икки санъаткорнинг Шўро давридаги иш фаолияти Ўзбекистон радиоси билан боғлиқ кечган) ҳар иккиси биргаликда боғ ҳовлиларига пиёда қайтар, кўпинча устоз анча айланиш ва йироқ бўлишига қарамай йўлни шогирдининг уйи орқали бошлар, уни уйига кузатиб қўйиб, айланма йўл билан Новза Гузардаги боғи томон равона бўлар эканлар. Хижолат ва изтиробда қолган шогирдига «Мени бўри ермиди, қара, савлатимдан дев ҳам ҳуркади» деб ҳазилнамо тасалли билан кўнглини тинчлантирар эканлар. Энг аввало инсонларга меҳр-муҳаббатли, садоқатли ва кечиримли бўлишдек фазилатларни устозларидан бебаҳо мерос сифатида қабул қилиб олган ва бу буюк мерос қонуниятларига умр бўйи содиқ қолган устоз Имомжон Икромов дўстлари, укалари, фарзандлари, шогирдлари ва ўзидан ёши кичик ҳар қандай одам билан сизлаб мулоқотда бўлган эканлар. Устознинг энг қаттиқ танбеҳлари, мабодо бир хатоликка йўл қўйсангиз, беозор қўлингизга уч маротаба чертиб, «шу чертганим эсингизда турсин, бошқа бундай хато қилманг», — деб қўяр эканлар. Устознинг буюк меҳр-саховатлари оқибатида эл севган санъаткорлар даражасига кўтарилган Ўзбекистон халқ артистлари ва ҳофизлари талайгина. Бастакорлар Комилжон Жабборов, Толибжон Содиқов, Ориф Қосимов, Маҳмуд Юнусов, ҳофизлар ака-ука Шожалилов ва Сўфихоновлар, Ортиқхўжа Имомхўжаев, Мавлуда Аъзамова, Назира Аҳмедова, Карим Мўминов, Берта Давидова, Ориф Алимаҳсумов, машҳур хонанда, Ватан уруши шаҳиди Қобилқори Сидиқовлар шулар жумласидан.

Уй-музейдаги нодир суратларда абадий муҳрланиб қолган устоз Имомжон Икромовнинг самимий, беғубор чеҳраларига ҳавас ва эҳтиром билан боқар эканман, қалбим бир ажиб ҳаяжон жумбушида йўғрилиб, ҳувиллаб қолган жойлари тўлгандай, юрагимнинг чигал жойлари ёзилгандай, имоним соғломлашгандай енгил тортдим. Қалбимнинг тубтубидан садо бераётган бир нидо гўё қулоқларим остида жаранглади: «Қани энди, мен ҳам шундай буюк саховатли, қоқилсам кечиргувчи, фақат одил ва тўғри йўлга бошловчи ҳазрати инсонларнинг «туёғи» бўлсам!..»

С. ОДИЛОВ,
А. Қодирий номидаги Тошкент Давлат маданият олий билимгоҳининг ўқитувчиси.

Фахрийнинг уч тўпи

Кеча Москвада ўтказилган МАСК — «Торпедо» учрашуви билан олий лига футбол жамоалари 14 тур ўйинларини якунлашди. Ушбу ўйин қандай натижа билан якунланганлигидан қатъи назар, армиячилар ҳамон ягона пешқадам бўлиб туришибди. Шу турдаги энг йирик ҳисоб Минск шаҳрида қайд этилди. Белоруссия пойтахтининг «Динамо» жамоаси «Днепр»ни қабул қилиб, 4:1 ҳисобида мағлубиятга учратди. Унда майдон эгаларининг моҳир ҳужумчиси, 37 ёшли фахрий Виктор Сокол ўйиннинг биринчи ярмида мезбонлар дарвозасини уч марта аниқ нишонга олиб, футболда ўзига хос рекорд ўрнатди. Тошкентнинг «Пахтакор» командаси Ереванда «Арарат»га 1:2 ҳисобига ютқазиб, яна ўз мухлисларини ранжитди. «Арарат» бу ғалабадан кейин 15 очко билан мусобақа жадвалида учинчи ўринга кўтарилди. Бошқа ўйинларда қуйидаги натижалар қайд этилди: «Локомотив» — «Черноморец» — 0:0, «Динамо» (М) — «Спартак» (М) — 1:1, Спартак» (В) — «Динамо» (К) — 1:1, «Металлург» — «Помир» — 2:0, «Металлист» — «Шахтёр» — 2:2.

Навбатдаги тур учрашувлари 19 июнда бўлиб ўтади. «Пахтакор» ўз майдонида Запорожье шаҳрининг «Металлург» футболчиларини қабул қилади.

ЖОРЖ БЕСТ ҚАМОҚДА

Машҳур футболчи Диего Марадона атрофидаги «шовшувлар» тугамасдан, жаҳоннинг яна бир «чарм тўп» устаси озодликдан маҳрум этилди. Яқин-яқингача футбол ишқибозларининг олқишига сазовор бўлган Жорж Бестнинг исми яна инглиз рўзномаларида пайдо бўлди. 45 ёшли ирландиялик, «Манчестер Юнайтед» ҳамда миллий терма команданинг собиқ ҳужумчиси, 12 ойга қамоқ жазосига ҳукм этилди.

Лондон ахборот агентлигининг хабарига кўра, Бест Пол Дэвис исмли кишини калтаклагани учун айбдор деб топилди. Воқеа бундай бўлганди: қаҳвахонада Жорж билан Пол супербоул — америкача футбол бўйича АҚШ биринчилигининг финалида ким ғалаба қозонади, деб гаров ўйнашади. Унда ютқазиб қўйган Бест ҳақини тўлаш ўрнига рақибига қарши «ҳужумга ўтган».

Тамарахоним-у Қизлархон, Феруза-ю Малика, Гавҳар-у «Баҳор» қизлари дунёнинг бурчакларида; Лондон, Париж, Берлин, Нью-Йоркнинг кенг томоша заллари саҳнасида ўзбек халқининг рақс санъатини кўз-кўз қилганлар. Ўзларининг жозибадор рақслари билан томошабинлар юрагига ўт солишган.

Пойтахтимиздаги 1944 йилда ташкил қилинган хореография билим юрти ўзбек рақс санъатини ривожлантиришга катта ҳисса қўшиб келаяпти. Бугунги кунгача билим юртини мингдан ортиқ талаба битириб чиқди. ССЖИ халқ артисти Қундуз опа Миркаримова кўпдан буён талабаларга нозик ва нафис бўлган рақс санъати сирларини ўргатиб келмоқда. У талабалари: Дилафрўз Азимова, Барно Қосимова, Ирода Дўстмуҳамедоваларнинг келажакда ажойиб раққоса бўлиб етишишларига катта ишонч билдирди.

СУРАТЛАРДА: билим юртида ўтказилаётган машғулотлардан лавҳалар.

Сураткаш: И. ШЕРБЕК.

Тарихнинг ўқилмаган саҳифалари

Борис ТРИЛЬ

Дохий учун пиллапоя

Биз ҳозир ҳаксон бешинчи йил апрелига қадар кўҳна Кремль деворлари ортида нималар юз берганлигини фақат тахмин қила оламиз... Шу боис турғунлик давридаги очилган фактларни мулоҳаза қилишга ва ҳозирча камёб бўлган ахборотлар манбаига ошкоралик шарофати билан ўзимизга йўл очиш умидида мурожаат қилишга мажбурмиз.

...ЛЕНИНГРАД шоҳ кўчаси бўйлаб Москва томонга қараб автомобиллар кортежи борарди. Қора рангли машинада бафуржа суҳбат давом этади. Фарангистонлик олий даражадаги меҳмон ёнида ўтирган Л. Брежнев пальтога ўралиб олган. Унинг лаби устида тер томчилари кўринади. У паст овоз билан таржимон орқали сўнгги пайтларда турли ташрифлардан бош тортаётганини айтади. Кутилмаганда эса: «Мен жиддий хастаман, нур билан даволашмоқда... Мана бу еримдан, елкамдан...» дея эътироф этади.

Бу лавҳани Валери Жискар д' Эстен ўзининг «Ҳокимият ва ҳаёт» китобида келтирган. Етмиш тўққизинчи йилнинг апрели эди... Худди ўша йилнинг сентябрь ойида 85-фуқаро тайёрасозлиги тажриба заводи директори И. Афанасьев столида: зудлик билан Москвага етиб келинг, деган телефонограмма ётарди.

И. АФАНАСЬЕВ, саксон бешинчи тажриба заводининг собиқ директори: Жума — ҳафтанинг охирги иш куни якунланган. Лекин бундай чақириқ йўлга чиқишимни душанбагача кечиктиришга имкон бермасди. Шунинг учун якшанба эрталаб соат ўнларда фуқаро тайёра вазирининг муовини Мамсуров хонасига кириб бордим. У шахсан вазирдан ИЛ-62 тайёраси учун махсус пиллапоя (эскалатор) тайёрлаш топшириғини олганини маълум қилди. Бунда Брежневнинг фамилиясини тилга олмади. Аммо суҳбат давомида, айрим деталлар ва ишоралардан бу кимга зарур эканлигини фаҳмладим.

Юрий Георгиевич топшириқни жуда қисқа муддатда бажариш лозимлигини тайинлади. Мен «неча ой ичида?», — деб қизиқдим. «Икки ҳафта ичида», — деган жавобни эшитдим. Юқори даражадаги суҳбатларда қўл остидаги кишиларнинг эътирозини ҳамма вақт маъқуллашмайди. Шундай бўлса ҳам ўзимни тийиб туролмадим: «Икки ҳафта — бемаънилик...» «Ишнинг бориши ҳақида ҳар куни маълумот бериб турасиз», — деди вазир муовини ва ишнинг техник тарафини муҳокама қилишга ўтди.

Ю. МАМСУРОВ, фуқаро тайёра вазирининг собиқ муовини: Ўша воқеанинг барча икир-чикирлари хотирамда йўқ, лекин шуни айтишим мумкинки, вазир Бугаевдан махсус пиллапоя-эскалатор тайёрлаш ҳақида оғзаки топшириқ олишим билан ишни дарров саксон бешинчи завод ихтиёрига бердим.

«ССЖИ ФУҚАРО АВИАЦИЯСИ ТАРИХИ»ДАН (Б. П. Бугаев таҳрири остида чиққан илмий-оммабоп очерклар тўплами): «1970 йилнинг май ойида фуқаро тайёра вазири этиб Улуғ Ватан уруши иштирокчиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, ССЖИда хизмат кўрсатган учувчи Б. П. Бугаев тайинланди. Аэрофлотда камол топган, иш фаолиятини 1941 йилда Актюбинск учувчилар мактаби тингловчилигидан бошлаган Б. П. Бугаев Шўро Иттифоқи ҳаво транспортининг йирик ташкилотчиларидан бирига айланди. XXIV, XXV, XXVI фирқа съездларида Б. П. Бугаев МҚ аъзоси қилиб сайланди, ССЖИ Олий Кенгаши депутати, тайёра Бош маршали, Ленин ва Давлат мукофотларининг соҳиби»... Ва бошқалар ва бошқалар.

С. ЯКОВЕНКО, собиқ штурман, Москва фуқаро тайёраси юк ташиш бошқармасининг Алоҳида 235-тайёра бўлинмаси фирқа бюроси котиби: Ташкил қилинганга бир йил бўлган бўлинмага эллик еттинчи йилда Бугаев командир қилиб тайинланди. Содда қилиб айтадиган бўлсак, командиримизнинг Леонид Ильич Брежневга яқинлигини ҳаммамиз билардик. Хорижга у ташрифида командиримизнинг ўзи билан бирга албатта олиб кетарди. Бош котиб бўлгач, Бугаевни унинг бош учувчиси қилиб тайинлашди...

Б. П. БУГАЕВ ҲАЁТИДАН:

1957 йил — Қизил Байроқ ордени билан тақдирланган;

1959 йил — иккинчи Қизил Байроқ ордени:

1963 йил — Ленин ордени;

1966 йил — Социалистик Меҳнат Қаҳрамони унвони берилди; фуқаро тайёра вазирининг муовини этиб тайинланди;

1967 йил — «ССЖИда хизмат кўрсатган учувчи», фуқаро тайёра вазирининг биринчи муовини;

1970 йил — фуқаро тайёра вазири;

1971 йил — иккинчи Ленин ордени;

1972 йил — ССЖИ Давлат мукофоти соҳиби;

1973 йил — учинчи Ленин ордени;

1976 — йил «ССЖИ Қуролли Кучларида Ватанга хизмати учун» III даражали жанговар орден соҳиби;

1977 йил — тайёра Бош маршали;

1980 йил — Ленин мукофоти соҳиби;

1981 йил — Октябрь Инқилоби ордени;

1983 йил — яна бир марта Социалистик Меҳнат Қаҳрамони;

1987 йил — ССЖИ Олий Кенгаши Раёсати Фармони билан бошқа ишга ўтганлиги сабабли эгаллаб турган вазифасидан озод қилинди...

И. АФАНАСЬЕВ: Шу куниёқ Москвадан қайтиб келдим. Душанба эрталаб топшириқни ҳал қилиш учун барча цех бошлиқлари, технолог, конструкторлар ва бошқа хизмат раҳбарларини тўпладим. Ишлаб чиқаришда бундай пиллапоя ясаш тажрибамиз йўқ эди. Ленинграддаги махсус конструкторлик бюросида бўлишимга тўғри келди. Шаҳ-

бошлиғининг собиқ муовини, пиллапояни синаш-қабул қилиш комиссиясининг аъзоси: Пиллапояни лойиҳалаштириш юзасидан техникавий топшириқ ҳужжатлари олийгоҳимиз иштирокисиз ишлаб чиқилган ва тасдиқланган... Аммо унинг сўнгги бўлимида шундай сўзлар бор эди: «Пиллапояни тайёрлаш, ишлаб чиқаришга тадбиқ этишни моддий таъминлаш «Тайёралойиҳа» билан шартнома асосида бажарилади». Яъни биз амалда буюртмачи бўлиб қолганмиз. Қизиғи шундаки, бу ҳақда фақат пиллапоя тайёрланиб, синашга таклиф қилишгандагина билдик. Оқибатда бу икки нусха пиллапоя корхонамизга чорак миллион сўмга тушди...

Е. СЕРИКОВ: Цехда махсус жой ажратиб, тўсилди. Чизмаларни топшириш графиги белгиланди. Ҳар кимга топшириқ қатъиян бериларди: масалан, мана шу қисмни эртага тушгача тайёрлайсан! Чизмалар цехга ўз муддатида етказилмаса, пайвандчилар, йиғувчилар ўртасида норозилик туғдирарди. Эътиборда

римиз дўконлари, театрларидаги ҳаракатланувчи пиллапоялар ишини ўргандик. Бир талай муаммолар тўпланди. Энг асосийси — керакли ҳужжатларни бус-бутлаш. Пиллапояни қаердан оламиз? Ўзимиз тайёрлашимиз — хомхаёл. Сўраб билдик, Донбассда пиллапоялар ишлаб чиқарадиган завод бор экан...

В. ЕЧКАЛОВ, 85-тажриба заводининг собиқ бош муҳандиси: Донбассга бордим, бирор нима ундиришимга умидим йўқ эди. Аммо, аҳволимизни тушунишди, иккита янги қаватлараро пиллапоя беришди. Барибир уларни Москвага — фуқаро тайёраси ихтиёрига етказиб беришлари кераклигини айтишди...

И. АРТАМОНОВА, Внуково тайёрагоҳи тайёразалини қайта таъмирлаш лойиҳасининг собиқ бош меъмори: Режамиз бўйича иккинчи залда биринчи қаватдан иккинчи қаватга йўловчиларни чиқариб қўядиган пиллапоялар ўрнатиш керак эди. У ерда тайёрага чиқилади, аммо...

В. РЯБЧЕВ, махсус пиллапояни ишлашга тадбиқ этиш, синаш комиссиясининг собиқ аъзоси: Тайёравокзални тўлиқ механизациялаш навбатманавбат олиб борилди. Бу эса вокзални таъмирлаш, қурилиш-монтаж ишлари олиб бориш вақтида бекитмаслик имкониятини берарди. Қаватлараро иккита пиллапояни ўрнатиш эса иккинчи зални узоқ вақт беркитиб қўйишга мажбур этарди. Шу боис меъморларнинг режа-изланишларидан четга чиқиб... шунчаки ҳаракатсиз пиллапоялар қуриш билан чекландик.

В. ЕЧКАЛОВ: Бизга жўнатишган қаватлараро пиллапоялар яроқсиз, ҳайрон қоласан киши, занглаб кетган... Қисмларга ажратдик, тозаладик, ёғладик. Ишлаш қобилиятини кўрмоқчи эдик, бўлмади, занжирлар юлдузчалардан чиқиб кетаверар, елим тутқичлар — ғилдиракчаларда турмас, сирғаниб тушарди. Ўз кучимиз билан пиллапоянинг бўлимларини тузатдик. Пиллапоя эгаларига эътироз билдиришга вақт йўқ...

Е. СЕРИКОВ, 85-тажриба заводи бош конструкторининг собиқ муовини: Ишлаб чиқариш режасига киритилмаган пиллапоя (тез орада пиллапоядан икки нусха тайёрлаш топширилди) туфайли заводда ишлаб чиқариш графиги бузилди. Чунки у ёки бу техник-конструкторлик ҳужжатларнинг топшириш муддати аппа-аниқ белгилаб қўйилган. Оз эмас, бир йилда 50 дан ортиқ мавзуда. Яъни ишлаб чиқариш суръатидан четлашмаслик учун ҳар ҳафтада биттасини тадбиқ қилиш, тугатиш зарур эди. Олимпиада йили арафасида, кўп тармоқларда бизни шоширишар, кутишарди. Бу пиллапоя билан вақтнинг олдига тушиб, югуришимизга тўғри келарди!.. Амалда қўлимизда асосий ҳужжат маҳсулотини лойиҳалаштиришнинг техникавий топшириғи йўқ эди, аммо уни тезроқ битириш учун ҳамма жойда иш қизиганди...

В. КОРОТКОВ, «Тайёралойиҳа» илмий-текшириш олийгоҳи бўлими

тутинг — ҳамма юқори малакали мутахассис! Махсус топшириқни фақат энг тажрибали кишиларга ишониб топширишган. Жалб қилинган йигирмадан ортиқ конструктор ва рассом дам олиш кунларига қарамасдан икки сменада ишлашарди. Бир сўз билан айтганда, ҳеч нима билан ҳисоблашишмасди. Лекин, бир нарса ҳамма вақт чўчитарди — шошма-шошарликда, худо асрасин, бирорта хато-камчилик кетса борми... Тушунардик, ҳар биримиз учун бу нимага тенг бўлишини...

В. ШВЕЦ, пиллапояни умумий йиғиш бўйича собиқ бош конструктор: Бу махсус буюртма режамиздаги юз етмиш йўловчига мўлжалланган тайёрагоҳ автопоезди лойиҳаси устидаги ишимизни йиғиштиришга мажбур қилди. Шаҳарлар ва заводлар бўйлаб тентираш бошланди. Кўпроқ, Донбассга — пиллапоя жиияклари узунлигини мослаш масаласида, Харьковга — пиллапоя зиналарини ранглашга. Ҳаммасини санаб адоқ қилмайсан...

Е. СЕРИКОВ: Одатдаги пиллапоялар ҳар сонияда бир метрча ҳаракатланади. Нуфузли ўртоқлар бу тезликни жуда юқори дейишди. Жияклар ҳаракатини беш марта секинлаштиришга тўғри келди... Айтиб бўлмайдиган ҳолатларда, ҳалокатли пайтларида дақиқа ичида пиллапоя ҳаракатини тўхтатиш системаси ўрнатилди.

П. МИНЦКОВСКИЙ, пиллапоянинг электр қисми бўйича собиқ бош конструктор: Пиллапояни электр қувват билан таъминлаш алоҳида бўлиши керак эди, яъни ЗИЛ-130 автомобили мотори ҳаракатга келтирувчи генератордан. Дарвоқе, бутун пиллапоя шу автомашина ихтиёрида бўларди. Уни дастлаб синаб кўриш пайтида маълум бўлдики, жиякларни мўътадил ҳаракатлаштириш учун двигатель баланд тезликда ишлатилиши керак. Бунда тасаввур қилиш қийин бўлмаган манзара намоён бўлади: двигателнинг гувиллаши, пағапаға тутун, пиллапоя ичи-ю тиши тўхтамай чайқалади. Шунда, заводчилар бу матоҳни «динозавр» деб аташган. Электр таъминоти қисмини қайта тузатдик — пиллапояга 380 вольт кучланишдаги электр тармоқдан уланди...

И. АФАНАСЬЕВ: Пиллапоя устидаги иш ниҳоялаб борарди. Вақтивақти билан вазирликнинг «чопар»лари ташриф буюриб туришарди. Улар асосан пиллапоянинг ташқи кўриниши, безатилиши билан қизиқишди. Айтайлик, рангланиши саноат эстетикасига мос бўлсин, ишлаш муддати саналари ва бошқа ёзувлари осонгина ўқилсин. Яна дюралюмин ва мис қотишмали ҳаракатсиз зиналарни махсус поёндоз — «кремлча» билан қоплашга қарор қилинди. Вазирликда эса, уларнинг наздида, муддатнинг чўзилиб кетаётганидан ранжишди. Ахир айтилган икки ҳафта эмас, икки ойча вақт ўтганди. Ниҳоят заводнинг ўзида синаш пайти келди...

(Давоми бор).

Ойнаи жаҳонда

8 ИЮНЬ — ШАНБА

● **ЎзТВ I**

8.00 «Ассалому алайкум». 9.00 «Егорка». Бадиий фильм (Ялта киностудияси). 10.10 «Ҳужжатли экран». Кинокўрсатув. 10.55 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Беллашув». 11.40 «Алифбо сабоқлари». I босқич. (такрор.). 12.15 «Чорраҳа». 12.45 «Келажагимиз — мактабда». 13.20 «Мерос». Улуғ мутафаккир Исмоил Гаспирали.

Тижорат кўрсатувлари

13.50 «Юксалиш йўлидан». 14.20 Сурхондарё вилояти, Ангор ноҳияси Куйбишев номли жамоа хўжалигининг маданий ҳаёти ҳақида. 14.35 Наманган сут комбинатининг иш тажрибаси. 15.05 «Бухоро қоракўли: тажриба ва муаммолар».

* * *

18.00 «Аждаҳо ғори». Мультфильм. 18.20 Мактаб ўқувчилари учун. «Тенгдошлар». 19.00 Ўзбек тилини ўрганамиз. 19.30 «Ахборот» (рус тилида). 19.45 Султонали Маннопов ва Таваккалхон Турсуновалар концерти. 20.15 Оқшом эртаклари. 20.30 Москва. «Вақт». 21.15 Ўзбекистон Давлат телерадиоси дуторчи қизлар ансамблининг концерти. 22.00 «Ҳафтанома». 23.00 «Санъат усталари». ССЖИ халқ артисти Шукур Бурхоновнинг 80 йиллигига бағишланган адабий кеча. 24.00 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● **ЎзТВ II**

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

9.00 «Савту калом». Ўлмас Жамол шеърлари асосида адабий-мусиқий кўрсатув. 9.55 Тожикистонда Ўзбекистон маданияти кунлари. Абдулла Қаҳҳор. «Тобутдан товуш». Телевизион спектакль.

* * *

18.05 Мультфильмлар. 18.30 «Набзи айём». Коммунистик ноҳия пахта тозалаш заводи. 19.00 «Новости». 19.15 «Ханда, ханда, ханда». Матчо ноҳиясидаги «Табассум» студияси қатнашчиларининг чиқишлари. 20.00 «Ахбор». 20.20 «Арчамайдон». Кинолавҳа. 20.30 Москва. «Вақт». 21.15 «Ганжи паришон». Мусиқий кўрсатув. 22.45 «Жоду қилинган илонлар водийси». Бадиий фильм.

● **МТ I**

6.00 Кам сонли халқлар фольклор жамоаларининг концерти. 6.20 «Топилмалар бюроси». Мультфильмлар. 7.00 Ритмик гимнастика. 7.30 Тонгги дам олиш программаси. 8.00 «Сиз яратган боғ». 8.30 ТСН. 8.45 «Ҳисоб бошланади». Тадбиркорлик ва бизнес. 9.15 Режиссёр Г. Натансон фильмлари. «Валентин ва Валентина» («Мосфильм»). 10.45 «Тонг юлдузи». 11.45 «Мангуликка айланган лаҳзалар». 12.15 В. Писарев рақсга тушади. 13.15 «Москва — Лондон» телекўприги. 14.30 ТСН. 14.45 «Бурда моден» таклиф этади...» 15.15 «Ким аслида ким?». РСФСЖ Президентлигига номзодларни таништирамиз. 16.20 «Ҳадя». Телевизион ҳужжатли фильм. 17.15 «Майя ариси». Кўп серияли мультфильм премьераси (Германия, Австрия). 2-серия. 17.40 «Халқаро панорама». 18.25 МТ экранида биринчи марта. «Тўралар». Бадиий фильм («Ленфильм»). 20.30 «Вақт». 21.15 «Петросян» операцияси». Евгений Петросяннинг ижодий портрети. 23.15 «Мулоқотлар, мулоқотлар, мулоқотлар». Мусиқий кўрсатув.

Бош муҳаррир Жаббор РАЗЗОҚОВ.

Таҳрир ҳайъати: М. АБДУСАМАТОВА, А. АҲМЕДОВ (бош муҳаррир ўринбосари), З. ОРТИҚХЎЖАЕВ, К. РАҲИМОВ, З. РИХСИЕВ (масъул котиб), С. РУСТАМОВ, Қ. ЭШМАТОВ, Т. ҲАЙИТОВ.

Таъсис этувчи: Ўзбекистон ЛКЁИ Марказий Қўмитаси
(УЧРЕДИТЕЛЬ ЦК ЛКСМ УЗБЕКИСТАНА)

Рўзнома 1925 йил 8 февралдан чиқа бошлаган.

БЎЛИМЛАР: ёшлар сиёсати — 32-57-93; ижодкор ёшлар — 32-55-96; иқтисодиёт ва экология — 32-58-47; фан ва халқ таълими — 32-58-48; тарих ва маданий мерос — 32-58-47; спорт ва ватанпарварлик — 32-55-81; хатлар ва оммавий ишлар — 32-56-57; ахлоқ ва ахборот — 32-57-52; қабулхона — 32-56-58.

Манзилгоҳимиз: 700083. Тошкент, Ленинград кўчаси, 32-уй.
Индекс: 64607.
380.000 нусхада чоп этилади.

Рўзномамиз ҳафтанинг сешанба, чоршанба, жума, шанба кунлари чиқади.

Қўлёзмалар ҳамда суратлар муаллифларга қайтарилмайди ва таҳлил этилмайди.

Яна рўзномада кўришгунча!

Ўзбекистон КП МҚ нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Чоп этиш вақти соат 20.00 га белгиланган. Чоп этиш учун соат 20.15 да имзо чекилди. Буюртма. 5568. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12